

דגל ישראל

DEGEL ISRAEL - Monthly Magazine

מאגאזינליכער זשורנאל פאר חזק התורה והיהדות

ארויסגעגעבען פון „דגל הרבנים“ און „דגל ישראל“.

רעדאקטירט פון הרב שמריהו ליב גרווויץ

Published by The Federation of Orthodox Rabbis of America, 198 E. Broadway, New York

“Entered as second-class matter February 15, 1927 at the post-office of New York, N Y, under the act of March 3, 1879”

Volume II, No 6

ניו יארק, תמוז, תרפ"ח.

זווייטער יאהרגאנג, נומער 6

Subscription Price \$2 00 a Year

June-July, 1928

סובסקריפשן 2 דאלאר יעהרליך

די קאנווענשאַן פון „דגל הרבנים“ און „כנסת הרבנים“

די כאראייניגטע קאנווענשאַן פון די צוויי באַוואוסטע חשוב'ע רבנישע ארגאניזאציעס „דגל“ און „כנסת“ הרבנים וועלכע איז אפגעהאלטען געווארען לעצטע וואך אין מאנט פרידאם, ניו יארק, האט גורם געווען אז די בעסערע אידען פון אמעריקא בכלל און די רבנים בפרט זאלען האבען א חשוב'ע און זאלען זיך ערנסט פארטראכטען און קומען צום בעשלוס דאס עס איז נויטיג צו האבען א פאראייניגטען יודענטום און א כאראייניגטען ראבינאט, און די כשרות כראַגע אין אמעריקע וועלכע איז אזוי ווי די פרה אדומה אין דער מדבר, מטהרת טמאים ומטמאה טהורים, אז כשרות, וועלכע איז דער יסוד היהדות זאל קאנטראלירט ווערען אזוי אז עס זאל ניט שפאלטען דאס יודענטום כולל אין די אהדות פון רבנים בפרט

פון שאַפען אין אמעריקאנער יודענטום א בית דיין הגדול, א מיז העכסטע געריכט, א סופרים קאורט וועלכער זאל זיין כאַרטראטען דורך די אלע רבנישע ארגאניזאציעס פון לאַנד, און וועלכער זאל שטעהן העכער פון אלע פארטייען, פון אלע ריכטונגען, קליינלעך, פניות, כבוד מדומה, פערזענליכקייט, און די גרעסטע רבנים פון אלע ריכטונגען, ערוועהלט דורך אלע רבנישע ארגאניזאציען זאלען זיין די הויפט ריכטער און די טאָן געבער אין דעם רעליגיעזען לעבען פון אמעריקע, אזוי אז כל דבר הקשה זאל מען ברענגען צו זיי, און זייער משפט על פי דעת התורה זאל זיין א הייליגער געזעץ פאר אלע אידען פון לאַנד

הייליגע פלאַסיפיערדיגע דעבאטע וועלכע האבען געצונדען הערצער, געברענט נשמות זענען געווען די יעניגע וועלכע האבען פארהאנדעלט די פראגע כון חנוך על פי דרכה של תורה, שמירת שבת, כשרות בכלל, תקנת עגונות, ארץ ישראל, א ריינע און ערנסטע אידישע פרעסע, צדקה, חזק היהדות וכדומה

ערנסטע, טראַנישע און שרעקליכע מאַמענטען זענען געווען ווען רבנים מובהקים, חברים פון „דגל“ און „כנסת“ וועלכע זענען געזעסען על כסא הרבנות מיט כבוד אין יוראָפּ האבען פאָרעשטעלט די שרעקליכע לאַגע פון די אַרטהאָדאָקסישע רבנים אין אמעריקע, זייער עלענדקייט, צוריסענקייט, ווי זיי ווערען ערנידעריגט, יעדערער זאָגט זיי מוסר, די ווערטער וועלכע זענען געווען דברים מן הלב האבען געריסען ווי מיט מעסער די אידישע אַרץ און האַבען געפאָרערט אַ חשכוֹ הנפש, און צו געפינען אַ וועג ווי צו לייווען די רבנות כראַגע אין אמעריקע

די קאנווענשאַן בכלל האַט זיך אויסגעצייכענט מיט אַ געהויבענע הייליגע שטימונג, מיט ערנסטקייט, מיט

ווען ניט די כשרות פראַגע בכלל, און די כשרות אין די וואַרשט כאַבריקען בפרט, וועלכע האַט גורם געווען די לעצטע צייט אַ פירוד הדעת צווישען רבנים און רבנים, און במילא האַט די קאנווענשאַן אויך געמוזט נעהמען אַ האַנד אין דיעזע כראַגע, וואָס דאָס האַט געבראָכט צו כיעלע אונגנויטיגע וויכוחים ווען ניט דיעזע פראַגע פראַגען רעליגיעזע נאָציאָנאַלע, ווען ניט די וואַרשטלאַד וואַלט די קאנווענשאַן געשאַפען אַ נייעם וואַרט אין אמעריקאנער יודענטום און וואַלט געצוואונגען די אידען פון אמעריקע בכלל און די רבנים בפרט צו פאראייניגען זיך באַת

הייליגע מאַמענטען וועלכע וועלען קיינמאָל ניט פאַרנעמען ווערען האַבען די רעלענאטען רבנים איבער געלעבט ווען מען האַט פייערדיג דיסקוטירט די פראַגע

די ערשטאפט פון בעלי בתים און פרעזירענטען וועלכע זענען צו פראסט צו קענען אפשאצען ווי געהעריג דעם כבוד און די ווערדע פון א רב, כל זמן דאס וועט ניט געשעהן האט קיינער קיין רעכט ניט צו טאדלען די רבנים וועלכע זענען די קרבנות פון פאלק, קרבנות צבור, און באשולדיגען זיי אין זינד וועמעס שולד פאלט באמת אויף די קעפ פון די אונפארנאנטווארטליכע בעלי בתים, וועלכע האבען גורם געווען אט די אלע צרות און חרפות ווען דער מצב הרבנים וועט פארבעסערט ווערען וועט מיילא דער מצב הרבנות און דער מצב היהדות פאר בעסערט ווערען — אם אין קמח אין תורה זאלען די פרומע בעלי בתים פון לאנד באזארגען די רבנים מיט „קמח“ וועלען דאן די רבנים באזארגען דאס יודענטהום מיט תורה על פי דרכה של תורה, און די רבנים וועלען דאן האבען די מעגליכקייט, די רוהיגקייט, די צייט, די פעהיגקייט, די נויטיגע געדולד, צו ווידמען זייער גאנצען לעבען צו פארשטארקען דאס יודענטהום און אלעס וואס ביי אונז אידען איז לייעב, הייליג און טהייער!

די רבנים וועגען אידישע ערציהונג

דער הייליגסטער מאמענט פון דער קאנווענשאן איז געווען ווען מען האט גערעדט וועגען אידישע ערציהונג על כי רוח התורה באוואוסטע רבנים האבען זיך אויס געדריקט אז דער הויפט צוועק בון זייער קומען אויף דער קאנווענשאן איז געווען, צו באקומען א קלאהרען ענטפער אויף די ברענענדע און הייליגע כראגע פון גוטע אידישע רעליגיעזע ערציהונג די אידישע ערציהונג, ווי באוואוסט, ליגט ניט אין די הענט פון די רבנים וועלכע שעפען זייערע ידיעות פון דעם הייליגען אידישען קוואל נאר פארשיעדענע „ראבייס“ וועלכע זענען אפשר גוטע ענגלישע רעדנער און קענען אויך שפיעלען „ביזן באל“ און זענען פעהיג צו ארגאניזירען די ווייבער פון זייערע טעמפלען אין פארשיעדענע קלאבס, זיי ווערען יעצט די בעלי בתים און דעהזאגער איבער די אידישע ערציהונג, די געדיכטע אידישע ישובים וואו עס פלעגט זיך געפינען תלמוד תורה'ס פון נאהענט צו טויזענד קינדער, אזעלכע ריכטיגע אידישע ישובים ווערען יעצט אין גאנצען חרוב דער עולם האלט אין איין „כופען“ מען מופט אין נייע געגענדער, וואו ניט שוהלען ווערען געבויט נאר „טעמפלעס“ און „סענטערס“ וואו עס ווערט געשאפען א „סווימינג פול“ וואו דאס יודענטהום כאפט א שוויץ און א שוויים, און טרינקט זיך דארט נאר נישט קשה'דיג, דארט אין די „טעמפלען“ און „סענטערס“ האבען ניט קיין פלאץ ארטהאדאקסישע רבנים, ריכטיגע רבנים, רבנים פון ש"ס ופוסקים, נאר „ראבייס“ וועלכע האבען צו טאהן מיט „סאשעל-וואירק“ און „דושוואים“ ווי זיי פארשטעהען דאס, און רדד אגב, זענען זיי ניט

א בייערדיגע תשוקה צו לייזען וויכטיגע אידישע פראכט לעמען, און מיט א שטארקען פארלאנג פאר שלום צווישען די רבנישע ארגאניזאציעס פון לאנד די קאנווענשאן האט אויך געשאפען דעם איינדרוק אז עס וואלט ווירקליך געווען זעהר א נויטיגע זאך אז די כשרות פראגע זאל איבערגעגעבען ווערען אין די הענט פון בעלי בתים און ניט רבנים זאלען די בעלי בתים פון אמעריקע שאפען קהלות וועלכע זאלען אויס האלטען די רבנים מיט פרנסה בכבוד ווי עס פאסט פאר רבנים וועלכע זענען דאך די נושאי דגל התורה והאמונה, און די רבנים, וועלכע וועלען דאן זיין פאר זארגט מיט פרנסה בכבוד, וועלען געבען אן השגחה מעולה אכסאליט כריי א ה ז ג ע ל ד, און דאמיט וועט געראטעוועט ווערען דער כבוד התורה ביי אידען, עס וועט ניט באקומען קיין חלוי השם, כשרות וועט זיין געזיכערט, און בון אלע רבנישע ארגאניזאציעס וועט ווערען איין ארגאניזאציע ושלום על ישראל ועל רבנו

* * *

די רבנים אין אמעריקע טהיילען מיט דעם גורל בון אידישע, כאלק, מען דריקט אידען אין די כינסטערע גלות לענדער, מען נעהמט צו פון זיי די אנשטענדיגע כשר'ע פרנסות, מען בארטרייבט זיי אין אן ענגע שמוציגע גהעטאס, און נאכהער באשולדיגט מען זיי אז זיי זענען ניט ריין ניט אנשטענדיג, באשעפטענען זיך מיט שאכערמאכער ברנסות, מיט די רבנים אין אמעריקע איז אויך די זעלבע זאך, זיי האבען ניט קיין געזונטען בארען אונטער זייערע פיס, די שרעקליכע ניט נארמאלע לאגע צווינגט די רבנים אפצוגעבען זיך מיט הכשרים, מיט יין יקידושי והברלה און כרוכה, אזעלכע פרנסות וועלכע ערנידעריגען די רבנות אין אמעריקע, און נאכהער בא שולדיגט מען זיי אין ניט האלטען בכבוד דעם דגל הרבנות אין אמעריקע דער רב דא, איז געגליכען צום קהלישען האנטוד אין שוהל, אלע ווישען זיך מיט איהם, בעלי בתים מיט שמוציגע הענט מאכען איהם אומריין, נאכהער שרייען זיי דער האנטוד איז שמוציג זאלען די כרומע בעלי בתים פון לאנד פארזוכערען די לאגע פון די רבנים, זאלען די געלד אנגעלעגענהייטען פון כשרות ליגען אין די הענט בון בעלי בתים, רבנים זאלען מיט ווארשט פעקטארעם און מיט אלע אנדרע עניני כשרות ניט האבען צו טאהן אלס ביזנעס, זאנדערען אלס רבנים וועמעס הייליגע פפליכט איז צו אכטונג געבען אויף כ ש ר ו ת א ה ז ג ע ל ד, זאלען די בעלי בתים ראטעווען די רבנים פון לאנד פון א הונגער לעבען, און באזארגען זיי מיט פרנסה בכבוד ווי עס פאסט פאר רבנים, וועלען דאן ניט פארקומען אט די אלע מכשולים וואס קומען כאר יעצט אבער כל זמן די רבנים בון לאנד געפינען זיך אין א שרעקליכע לאגע און זייערע קינדער זענען ניט באזארגט מיט די נויטיגע לעבענס מיטלען און זיי זענען אונטערווארפען אונטער

אפשר פארעפענטליכט ווערען אין גאנצען אין די קומענדרע נומערען פון „דגל ישראל“, האט מען געפיהלט ווי די שכניה רוהט אין דעם גרויסען קאנווענשאן האל פון די רבנים, און מען האט געקענט הערען די הארץ קלאפעניש כון דעם יונגען אידישען קינד אין אמעריקע, דער אייניקעל פון רבי עקיבא און ר' חנינא בן תרדיון, ווי ער בעט גאט אז די רבנים זאלען איהם ראטעווען פון גוי'אישע הענד, און ברענגען איהם גאנץ און זיכער צום הייליגען אידישען קוואל, צום מקור ישראל

די בעשליסע פון דער קאנווענשאן בנוגע חנוך זענען אריגינעל, מאנכע פון זיי זענען דעם ערשטען מאל פאר געבראכט געווארען אין זייער פראקטישען און נוצליכען פארום אין דער היסטארי כון רבנישע קאנווענשאנען, עס איז אבער ניט דער עיקר צו אנטהמען שעהנע בעשליסע, נאר דער עיקר איז, צו הורכיהרען און פארוויקליכען זיי אין פראקטישען לעבען, זיי זאלען ניט בלייבען בלויז אויפ'ן פאפיר, און דאס דארף זיין די הייליגע פכליכט כון דעם „דגל הרבנים“ און „כנסת הרבנים“ צו דורכ פירען און פאררויקליכען די החלטות זייערע ווי עס פאסט פאר אזעלכע חשוב'ע רבנישע אר גאנצזאציעס

ווען די קאנווענשאן וואלט גערובען געווארען נאר מיט דעם איינציגען צוועק צו פאראינטערעסירען די שוהלען כון לאנד אין די בראגען כון אידישע ערציהונג, וואלט דאמיט אליין געקענט די קאנווענשאן בלייבען היסטאריש, און וואלט אויפגעטאהן זעהר כיעל כאר די צוקונפט פון יעדענטהום

די שוהלען מוזען זיך שטארק און באמת פאראינטערעסירען זיך אין אידישען חנוך, ווען ניט וועט מען קיין שוהלען אין גאנצען ניט דארפען פאר וועמען וועט זיין כשרות, שבת, שוהלען און בתי מדרשים, ווען מיר וועלען ניט צוגרייטען א נייעם אידישען דור וועלכער זאל האלטען כון שבת, שוהלען, כשרות און דאס גלייכע?!

די רבנים און דרשנים פון לאנד מיט די מיטוויקונג פון די פיהרער פון די שוהלען מוזען אנטאנגען א שטאר קען פייערדיגען קאמפיין פאר אידישע ערציהונג על פי רוח התורה והיהדות!

קיין גרויסע קענער אין העברעאיש, אין חומש מיט רש"י נביאים, משנה, נמרא, אויסער יחידים וועלכע זענען יוצאים מן הכלל, זייער השקפה אויפ'ן אידישען חנוך איז ניט די השקפה כון דעם ארט האדאקסישען איד וועלכער איז א בן תורה אליין זייענדיג כארנומען מיט זייער „ראבינאט“ באנוצען זיי זיך זעהר אפט מיט די מיטוויקונג און די השפעה און עצות פון דעם פראפעסיענעלען העברעאישען לעהרער וועלכער איז זעהר אפט, א נאציאנאלער רא דיקאלער איד, ניט קיין רעליגיעזער, און דער גאנצער חנוך אונטער אזא מיטמאש פון וועלט אנשוואונגען, פון צו נויף געמישטע פארשידענע גענענזייטע השקפות, פער דאגאטישע טעכנישע מעטהארען מיט א געמישעכץ פון „רושדאיזם“ אמעריקאניזם, נאציאנאליזם אהן רעליגיאן, און רעליגיאן אהן נאציאנאליזם, אחרהעם'זום מיט שעכ טעריזם, דער מאדערנער ראבי מיט דעם פרייען ראדי קאלען העברעאישען לעהרער, מיט עלטערען וועלכע זינקען אין גראבען מאטעריאלישען אמעריקאניזם און אסימילאציע מיט פאבליק סקוהל קינדער וואס קומען איין שעה אין טאג ארער נאר עטליכע שטונדען א וואך אלא סאנדי סקוהל צו כאפען א לעק פון ראדיקאלען העברעאישען קאנסערוואטיווען אמעריקאנישען „רעלידזשעס“ יודענ טהום רבונן של עולם! וואס פאר א קאריקאטורע פון א חנוך איז דאס!

די פראגע איז, אלזא, ווי אזוי שאכט מען א גאנצע רעליגיעזע נאציאנאלע אידישען חנוך? אהן סתירות אהן ווידערשפרעכונגען, וועלכער זאל קענען ארויסשלעפען די יונגע נטמה'לע פונ'ם אידישען קינד אין אמעריקע, פון די שארפע נעגעל פון דער שרעקליכער אסימילאציע? ווי אזוי בינדט מען צו מיט א קשר של קימא דעם נייעם אידישען דור אין אמעריקא מיט דעם אידען פון היינט און מיט דעם שעהנעם אידישען עבר, מיט די אוצרות פון תורה שבכתב און תורה שבעל פה, מיט די קדושת התורה און קדושת החיים, מיט ארץ ישראל, מיט די אלטע און נייע בויענדע העברעאישע ליטעראטור מיט — מור וחנוך על פיררכה של תורה

וואלט די קאנווענשאן ניט כארנוצט צופיעל צייט פאר די כשר'ע און ניט כשר'ע וואורשט פעקטאריעס, וואלט איהר געלונגען צו געפינען א לייזונג צו אט דיוע הייליגע און ברענענדע פראגע, און די קאנווענשאן וואלט געבליבען היסטאריש הייליג אין די געשיכטע פון אמעריקאנער יודענטהום אזוי אבער האט זי ניט געהאט די מעגליכקייטען צו לייזען די גאנצע פראגע ווי זי איז, אויס מאנגעל אין צייט, אבער, עס מוז געזאגט ווערען דער אמת, אז די רבנים וועלכע האבען זיך באטהייליגט אין די דעבאטען וועגען חנוך, האבען גע צייגט א געוונטען שכל הישר און א טיעפע הבנה בנוגע צו די פראגע פון חנוך, און נאר דעם ספעציעלען סעפע ראטען רעפארט וועגען חנוך וועלכער איז געהאלטען גע ווארען ביים שרייבער פון דיעזע שורות און וועלכער וועט

ווער וועט שאפען שלום צווישען די רבנים פון אמעריקע?

א טראט צום וועג פון שלום צווישען די רבנים פון אמעריקע איז געשאפען געווארען לעצטע וואך אויף דער כאראייניגטער קאנווענשאן פון דעם „דגל הרבנים“ און „כנסת הרבנים“ די צוויי חשוב'ע באוואוסטע רבנים ארנאנזאציעס האבען הורכגעהירט א גלענצענדע קאנ ווענשאן צוזאמען אין אחרות און שלום, און די חברי הנשיאות פון דער קאנווענשאן, די רבנים גאונים פון

חשבו הנפש און פרעגען זיך אליין „ה ל נ צ ח ת א ל ל ח ר ב ן 1 2“

מען זאגט אונז אז עס געפינען זיך רעוורענדס און פאלשע רבנים וועלכע גיבען זיך אפ מיט רבנות אין דער צייט ווען זיי זענען ניט קיין רבנים, אין צו פטור ווערען פון דיעזע מכה אין מעגליך נאר דאן ווען א ל ע ר ב נ י ם פ ו ן ל א נ ד פ א ר א י י נ י ג ע ן ז י ד א י ן א י י ן א ג ו ד ה א ן א ר א י י נ נ ע ה מ ע ן א י ן ד ע ר א ג ו ד ה א ל ע ר ב נ י ם א ן ד א ן ק ע ן ז י י ן ר י מ ע נ ל י כ י ט י ן צ ן ש א כ ע ן א מ י ן „קלירינג האו“ וואו די רבנים אליין זאלען קאנטראלירען און באשטימען ווער פון זיי זאל האבען א רעכט צו אפגעבען זיך מיט רבנות, ווי שאלות, גיטין וכדומה, און ווער עס זאל זיך אפגעבען בלויז מיט דרשנות והטפה און ניט מיט רבנות ווען אבער עס עקזיסטירען פארשיעדענע אגודות מיט רייבונגען צווישען זיך, מיט קנאה און שנאה, קען די הפקרות אין דער אידישער גאס ניט אפגעשאפט ווערען

עס מוז געשאפען ווערען א פאנד צו באזארגען רבנים וועלכע זענען אלט אדער וועלכע האבען קיין שטעלעס ניט עס מוז געשאפען ווערען א פאנד פון מיליאנען צו באזארגען די תלמוד תורה'ס און ישיבות פון לאנד, וועלכע קענען ממש ניט עקזיסטירען די רבנים פון לאנד זיי מוזען זיין די יעניגע וועלכע דארפען האבען דעם אידישען חנוך אין זייערע הענד עס מוז געשאפען ווערען באמת א ריכטיגער קאנטראל איבער כשרות עס מוז ענדליך געפינען ווערען א ריכטיגער תירוץ אויף דער פראגע פון פרוכע אידען „מי יאכילנו בשר?“ און אט די אלע אויבענדערמאנטע פראגען וועלען קיינמאל ניט קענען געלייזט ווערען ווען די „אגודת הרבנים“, „דגל הרבנים“, „כנסת הרבנים“ און „ועד הרבנים“ וועלען ניט געפינען א וועג ווי צו מאכען א גליקליכען שלום און ארבייטען צו זאמען האנד אין האנד

יחידים שלאגען אכשר קאפיטאל פון די אומגליקליכע צושפליטערונג און א דאנק די צושפליטערונג פון די רבנים בון לאנד האבען זיי מאכט, הערשאפט, פיהרערשאפט, כבוד און נעלה, אבער די רבנים בכלל און דאס יודענטהום כפרט ליידען פון אט דעם פ ר ו ד א ג ד ו ת וואס ברענגט צו א שרעקליכען פ ר ו ד ל ב ב ו ת און צו אומגליקליכע רעזולטאטען און צו ערנידעריגען דעם כבוד התורה

אויב עס איז אונמעגליך אז אלע אגודות זאלען זיך פאראייניגען, זאל לפחות געשאפען ווערען אזוי שנעל ווי מעגליך א ו ע ד מ ש ו ת ה פון אלע אגודות פון לאנד, וואו עס זאלען אויסגעארבייט ווערען פלענער פאר ארבייט וואו אלע אגודות זאלען קענען ארבייטען צוזאמען און וואו ערוועהלמע פארטרעטער פון א ל ע אגודות זאלען האבען אפטע ויצונגען לטובת היהדות

ווער וועט שאפען שלום צווישען די רבנים פון אמעדיקע? מיד דענקען אז די פיהרער פון די „אגודת

„דגל“ און „כנסת“ אין דעם הייליגען פערבאנד פון שלום און אהדות זענען געועסען ווי ברידער צוזאמען האנד ביי האנד, און מיר פרעגען פשוט, קורץ, קלאהר און דייטליך, ווארום זאל אויך ניט געשלאסען ווערען שלום און אהדות מיט די „אגודת הרבנים“ און „ועד הרבנים“^{1 2} מיר ווייסען צו רעספעקטירען און ליעב האבען אונז זענען חברים רבנים, די געשעצטע חברים, רבנים מוכהקים וגדולי ישראל פון די „אגודת הרבנים“ און „ועד הרבנים“ מיר אלע ליידען דאך פון דעם זעלבען אידישען קרעכץ, מיר אלע זענען דאך איבערגעגעבען בלב ונפש צו אונזער הייליגער תורה, ווארום זאלען מיר באמת זיין צושיידט און ניט פאראייניגט אלע צוזאמען און ארבייטען אלע צוזאמען פאר הוזה התורה והיהדות!¹

די „אגודת הרבנים“ וועלכע איז די עלטסטע חשוב'ע רבנים ארגאניזאציע וועט דאך באמת גאר ניט קענען אויפטאהן ממשות'דיג, וועט בשום אופן ניט קענען דורכ'כיהרען פראקטישע תקנות פאר'ן יודענטהום און צו פארבעסערען דעם מצב הרבנים והרבנות אהו די אמת'ע הארציגע מיטוויירקונג פון דעם „דגל הרבנים“ און „כנסת הרבנים“, ווארום ניט פאראייניגען זיך אלע צוזאמען אין שלום און אהדות!^{1 2}

עס מוז געשאפען ווערען א פאנד פאר די עלטערע רבנים אויף זייערע עלטערע יאהרען, ווען מען ווערט אונפעהיג צו טאהן נוצליכע ארבייט כאר די שוהלען און קהלות פון יאנד, אז אל תשליכנו ר'עת זקנה פאנד פאר רבנים וועלכע האבען קיין שטעלעס ניט, און אזעלכע זענען דא זעהר ביעל און זייער צאהל וועט וואהרשיינליך ווערען גרעסער בון טאג צו טאג, און זייער לעבען און עקזיסטענץ איז פשוט אין געפאהר, ווי עס איז באוואוסט צו דעם וועלכער כארשטעהט דעם מצב הרבנים אין אמעריקע, וועט די „אגודת הרבנים“ קענען שאפען אזוינע כאנדען ווען די רבנים זענען צוטהיילט צווישען זיך אין באזונדערע אגודות און ארבייטען ניט אלע צוזאמען בלב ונפש מיט איינע און די זעלבע מיטלען פאר איין צוועק, אלע באר איינעם, און איינער כאר אלעמען!^{1 2}

עס איז בשוט ניטא איין וויכטיגע כראגע אין דעם אידיש אמעריקאנעם יעבען וואו רבנים זאלען עפעס ווירקליך קענען אויפטאהן ממשות'דיגס, ווען זיי זענען ניט באמת ארע באראייניגט צו זאמען, און וואלטען אלע רבנים בון יאנד געווען באמת באראייניגט צווישען זיך וואלטען זיי דאן, נאר דאן, געקענט שאפען וואונדער, זיי וואלטען דא, פארבעסערט דעם מצב הרבנים ומצב היהדות צוזאמען ווען אבער עס וועט עקזיסטירען באר זונדערע רבנישע אגודות און וועלען ארבייטען יעדערע באזונדער, און איין גרויסער שטארקער כח וועט זיי ניט באראייניגען און קאנצענטרירען צוזאמען, אזוי וועט זייער ארבייט ניט זיין קיין ברכה ניט פאר זיי אליין און אויך ניט כאר'ן אמעריקאנער יודענטהום, און זאלען די רבנים, די כיהרער פון די אלע בארשיעדענע אגודות, האבען א

איך שרייב ווי אויך פאר די ארטיקלען וועלכע בעהאנדלען א ל ג נ ע מ י י נ ע אידישע כראגען וועלכע איך רע- דאקטיר, איך בין אבער ניט פאראנטווארטליך פאר נאטי- צע, וועגען געזעלשאפטליכע פראגען וועלכע ריהרען אן יהידים ווייל אזוינע נאטיצען ווערען ניט רעדאקטירט פון מיר, זאנדערען זיי ווערען אימער רעדאקטירט פון א גרופע חשוב'ע רבנים, חברים בון "דגל הרבנים", וועלכע זענען געוויס פאראנטווארטליך כאר זייערע מעשים און גוטע כוונות

בברכת התורה והיהדות,

הרב שמריהו ליב הורוויץ

הערה למאמר ראשי

במאמר הראשי שבועות בגליון הקודם של "דגל ישראל" מחדש סיון כתוב, כי הגן השבועות הוא הגן הבאת בכורים יואיל נא הכותב לעינין מסכת ביצה פרק ב', מסכת בכורים פרק א', רמב"ם הלכות בכורים הלכה ו' יעקב הכהן הורוויץ,

רב בפיטסבורג

הרבנים" רארפען זיין די ערשטע צו שאפען אזא פאר- אייניגונג די עלטסטע רבנישע אנודה פון לאנד דארף וויסען אז אזוי ווי מען קען ניט קומען צו א יחיד און פרעגען איהם ווארום לעבסטו? הער אויף לעבען מיר וועלען לעבען פאר ריר! אזוי קען מען ניט קומען צו א רבנישע אנודה און זאגען הער אויף צו לעבען, געה אונטער און מיר וועלען ריר איינשלינגען, ראס קען ניט און טאר ניט פאסירען, אלעס וואס לעבט האט א זכות צום לעבען עס דארף דערפאר געפינען ווערען א וועג א פלאץ, ווי אזוי די אנודות זאלען זיך קענען פאראייניגען מיט די צושטימונג פון די אנודות און אלע זאלען קענען ארבייטען צו זאמען בלב ונכש כאר אלעס וואס איז טהייער און הייליג ביי אידען;

מיר זענען זיכער אז א וועג פון שלום און אהדות קען געפינען ווערען פיעל שנעלער ווי מען רענקט, אויב נאר די כוונה זאל זיין באמת לשם שמים און דאן וועט קומען די גליקליכע געבענשטע שעה פאר די רבנים פון לאנד און פאר דעם יודענטהום בון אמעריקא

מיר ווילען ש לום !

ערקלעהרונג פון רעדאקטאָר

איך געפין פאר נויטיג צו באקאנט מאכען צו די לעזער בון "דגל ישראל" אז איך בין פאראנטווארטליך בלויז פאר די לייט ארטיקלען אין אידיש און העברעאיש וועלכע

בכל עניני המערכת, לפנות אל
RABBI S. L. HURWITZ
 1503 Eastern Parkway Brooklyn, N Y

דער פנקס

א פאלשטענדיגער באריכט פון דער פאראייניגטער קאנווענשאן פון דגל הרבנים און כנסת הרבנים

פיימער סלוצקער רב, הרב רש"ר פוינזער, דושורוי סיטי, הרב לעווין, לייקוואוד; הרב רש"ו קליוואנסקי, ברוקלין; הרב מנחם הכהן ריוקאו; הרב ניסענבוים; הרב הורוויץ באסטאן, הרב אשר וואקס; הרב דר ראבינאוויץ; הרב דר שאפירא; הרב אהרן רים, הרב טייטעלבוים, הרב משה ליפשיץ, פילאדעלפיא; הרב ישראל שיינקמאן אטלאנטיק סיטי; הרב מי שאפירא, הרב מנשה מרגליות; הרב צדוק לערערמאן, הרב מאר קאוויץ; הרב אהרן זלאטאוויץ; הרב יצחק סאדין; הרב ישראל האגער, הרב ז ס גאלובאווסקי; הרב אברהם לבין; הרב טויבענפליגעל; הרב פאקשוויע; הרב גוטמאן מקאמענעץ; הרב א"פ ניומאן; הרב ראבינאוויץ, באס- טאן; הרב ליוואי; הרב צבי קאהן; הרב פרענקעל; הרב רש"ל הורוויץ; הרב גרינבערג; הרב אדאמס, ווילקעס-

די קאנווענשאן האט זיך געעפענט מאנטאג דעם ערשטען טאג פון ראש חודש תמוז אין דעם שעהנעם זומער פלאץ פון מאונט פרידום, ניו דושורוי, מיט פראכט און גלאנץ ביי דער קאנווענשאן זענען געווען אנוועזענר די פאלגענדע רבנים הרב זאב וואלף מרגליות; הרב ר' אברהם אהרן יודעלאוויץ; הרב ר' רפאל מחדכי בארר שאנסקי פון וואשינגטאן; הרב יעקב יוסף הורוויץ פון פיטסבורג; הרב יעקב איסקאלסקי פון נו יארק; הרב יעקב בן ציון מענדעלסאן, נו יארק; הרב מאושוואוויץ, בראנסק; הרב אליעזר ליפא נארטענהויז; הרב יוסף

פארדנעקומען 2 אוהר מאַרענעם אין בעלמאָר, און צוויי אוהר האָט שוין דאָס פּאַלע געלעזען אין פּריש צאָפּעלדיגען „מאַרענע זשורנאַל“ וואָס האָט זיך געדרוקט בעפאַר צוועלף די רעזולטאַטען פון דעם עלעקשאַן דאַרף מען האָבען אַ בעסערען באַווויז ווי די פּאַליטישע מאַשין ווערט אַז נעפּיהרט?

מען פרעגט אונז — צו וואָס דאַרף מען נאָך רבנישע אַרגאַניזאַציעס? אויב מען האָט טענות צו די „אַגודת הרבנים“, האָט מען דאָך געראַרפט אויסקעמפּען פון קאַזי ווענשאַן-פּלאַהר ביי זיי זעלבסט אָבער דער תּירוץ דערויף איז, אַז יעדען מאַהל פּלאַנט מען, אַנצופּיהערען אַן אַפּאַזי-ציאָן, אָבער די שטאַרקע מאַשין לאָזט נאָך ניט צום וואַרט, און ביי זיי איז אַ כלל „לאַ מפּיהם אנו חיים“ און לויט דעם באַקאַנטען אויסדרוק „בעסער נאָך ניט זיין איידער צו זיין אַ נאָך ניט“ דערבאַר זענען געגרינדעט געוואָרען באַזונדערע רבנים אַרגאַניזאַציען

און אויסער דעם כבוד פון צו זיין אַן אַפּיסער דאַרטען, וועלכער יעדערער וואָלט זיי אפּשר מוהל געווען, טהוען זיי אַזעלכע טהאַטען על חשבון עצמם, ניט אַנפּרעגענדיג אבילו די עקזעקוטיווע חברים, וועלכע זענען געמרי ניט ירצון די אַלע חברים און הרב איסקאַלסקי ברענגט דעם כאַקט, וואָס דער מנהל זייערער האָט געשריבען קיין ארץ ישראל צו די גדולים אַז מען זאָל ניט געבען קיין סמיכה אַדער כּעין סמיכה צו בחורי אַמעריקא וועלכע קומען אין ארץ ישראל צו פאַרברענגען דאַרטען אין די ישיבות ודעתם לחזור נאָך אַמעריקא ווייל דאָס ברענגט צו אַן עלבון התורה וכו' און הרב איסקאַלסקי לעזט פאַר אַ בריעף כּון דעם באַוואוסטען גאון און מחבר הספר „חבל יעקב“, וועלכער שרייבט מיט ענטריסטונג געגען אַזא בריעף, וואָס ער האָט ערהאַלטען מאַגודת הרבנים מאַמע-ריקא, וועלכער אויסער דאָס דאָס איז ניט ריכטיג און איז ניט מענשלאַך, איז דאָס אויך אַ באַליידיגונג לנאָוני ארץ ישראל, וואָס דאָס מיינט אַז די גאונים זענען נאָך קיין מבינים ניט מי הוא ראוי להוראה להיות רב בישראל רבנים וועלכע זיינען אין אַמעריקע און פּיהרען אַ לשכה אונטער אַ טשאַרטער פון אַמעריקאַנער רעגירונג זאָלען זיך ערלויבען צו באַקאַטירען אַמעריקאַנער יונגע-לייט מיטשלמים בתורה פון דער ישיבה, אַהן אַ פּאַרוואָס

הרב איסקאַלסקי דערצעהלט אויך פון זיינע אייגענע ערפאַהרונג מיט זיי פאַר דער לעצטער צייט, וועלכע עס איז אַנגעגאַנגען אַ סכסוך וועגען דער וואַרשט פּעקטאָרי פון פּאַלעסטיין, און האָט געוויזען פּיעלע „אהובי ידידי לעטערס“ וואו זיי האָבען געביטען זייערע מיינונגען און באַשליעסע איינגע מאַהל, ביז וואַנען ער האָט אויס-געפונען די מיינונגען פון זייערע באַשליעסע, אויף אזוי פּיעל אַז דער מנהל האָט פּשוט געוואָלט אַרין געהן אין דער השגחה דורך אַ זייטיגע הינטער ביזנעס וועג, און האָט באַווויזען אַ געשריבענעם קאַנטראַקט און אַן אַפּי-דייוויט, אויך אַן אונטערעווען לעטער געשריבען צו אַ ועד הכשרות אין אַ שטאָרט אין די וועסט די אַלע פּאַקטען

בערי; הרב גילינסקי; הרב שעכטער; הרב קאַטצען, פּאַסיק, הרב ד דאַנציג, הרב משה טענענבוים, הרב זינגער, נואַרק; הרב אברהם סוכן; הרב מנחם; הרב קליין; הרב קעלנער, פּאַסיק, הרב ווייסבלאַט, הרב הירש; הרב גראַסביין; הרב שאַפּירא; הרב בוסקום, הרב כּעלי מייער; הרב ברעסלער, פּעטערסאָן; הרב פּאַנאַרעלסקי; הרב זעכצער; הרב סאַסיווער, הרב ש נאַרדין, הרב וואַיה, הרב יאַקובאוויץ, הרב ריימער, און הרב שטערן הרב יעקב איסקאַלסקי רופט די קאַנווענשאַן צום אַדער און עס ווערען אויסגעקליבען אַלס חברי הנשיאות. הרב ר' וועלוועלע מרגליות, הרב ר"א יודעלאַוויץ, הרב באַרישאַנסקי, הרב הורוויץ מיטסבורג כאַך כּנגים; הרב איסקאַלסקי, הרב מענדעלסאָן, הרב רש"ל הורוויץ והרב הורוויץ מיכאַסטאַן כאַך מזכירים הרב צבי קאהן, הרב ליוואי און הרב מנחם

די חברי הנשיאות ווערען פּאַרעשטעלט און אַלע רעדען אין אַ טאָן פון שלום מיט די איבעריגע רבנישע אַרגאַניזאַציען, אָבער אין דער זעלבער צייט צייגען זיי אַן אויף די בעהלערען פון דער הנהגה פון די געגען אגודות און וערים און זאָגען אַז מען מוז נעהמען אַ שטעלונג, וועלכע זאָל צווינגען אַלע רבנישע פּאַראַינען צו פאַר-אייניגען זיך אין איין רבנישע אַרגאַניזאַציע וואָס דאָן וועט קענען עקזיסטירען שלום ושלוח בין הרבנים צווישען זיך און מיט דעם וועט מען קענען געווינען דעם צוטרויען כּון באַלען צו די רבנים

הרב איסקאַלסקי רעדט וועגען די באַציהונגען צווישען די רבנים זעלבסט, וואָס דורך זייערע רייסערייען פּאַלט אַרונטער די רבנישע אויטאָריטעט און דער כבוד התורה איז מושפּל ער שאול תהתיה, און מיילא שוין ווערט די גאַנצע תורה וואַכענדיג און די אַלע, אזהרות ומידעות ווערען ניט גענומען ערענסט אַ באַווויז איז די פּראַגע פון כשרות וואָס דאָס איז דער אבן הפנה פון די אַרטאָדאָ-דאָקסישע רבנים, אויף וועלכע זיי גיבען אַוועק זייערע בעסטע כחות אָבער צוליעב די טריגערייען צווישען זיך, וואָס זה אומר וזה מתיר און ריידען אויס איינער אויף דעם צווייטען כל דבר אסור איז די כשרות פּראַגע לעצ-טענס אויך פּיעל שוואַכער געוואָרען, ווי עס איז דער פּאַל מיט שחיטת עופות וואָס עס איז אין גאַנצען אַרויס גענומען געוואָרען פון רבנישע הענט אין אַזא שטאַרט ווי נו יאַרק, און די גאַנצע שחיטה ליגט ביי „שטאַרקע“ אין די הענט אויך איז פּיעל פּאַרקלענערט געוואָרען די כשרה שחיטה אין די שלאַכטהייזער, און טהיילווייז איז שולדיג אין דעם אויך דער מיספּאַרטרויען צו דער גאַנצער פּראַגע כּון כשרות

הרב איסקאַלסקי טרעט אַרויס שאַרף און מעכטיג געגען דער הנהגה פון „אַגודת הרבנים“ און „ועד הרבנים“, וועלכע האָבען פּאַרכאַפט די פּאַליטישע מאַשין און בלייבען אַלע מאַהל ביים רודער, אַפּגעזעהן וואָס דער רוב מנין ובנין איז געגען זיי, און ברענגט אַ פּאַקט דאָס וואָס ביי דער לעצטער קאַנווענשאַן איז די עלעקשאַנס פאַר בעאַמטע

הרב הורוויץ פון באסטאן עם ווערען פאָרנעלייענט קייבעלגראַמס פון די „אגודת הרבנים דפולען“ און הרב ר' חיים יוסף זאָנענפעלד פון ירושלים, ווינשענדיג גרויס ערפאָלג די קאָנווענשאַן אויך טעלעגראַמס פון הרב טווערסקי פון אינדיאנאָפאָליס, הרב ר' חיים מענדל לאַנדאָ זאָוועריצער רב, די בריעה פון הרבנים הנאונים ר' ישראל אבא קריגער מבאָסטאָן רמ"ח ראבינאוויץ, הרב ר' יוסף ראבינאוויץ פון דעטראַיט און פון פיעלע אַרגאניזאָציעס וואָס כולם בפה אחר דריקען אויס הצלחה אין דער הייליג גער אַרבייט

עס ווערען באַריכטעט די נעמען פון די פאַרשיעדענע קאָמיטעען — ועד ההסתדרות הרב איסקאָלסקי, הרב מאַוושאוויץ, הרב באַרישאַנסקי הרב הורוויץ מבאָסטאָן, הרב מענדעלסאָן, הרב אַדאָמס הרב מנשה מרגליות, הרב צבי קאהן הרב יצחק סאָרין, הרב יוסף פיימער ועד התעמולה הרב גאַרענעהויז, הרב דים, הרב נתן ראבינאוויץ הרב ניומאַן, הרב זיסקינד, והרב באַרי שאַנסקי

ועד לטהרת המשפחה הרב שלמה דוד פּויוזנער, הרב אברהם לובין, הרב טויבענכליגעל, הרב זינגער, הרב קליין מניו בראַנזוויק הרב אברהם סוכן ועד הקובלאַ הרב רש"י פינקעלשטיין, הרב לייטער, הרב טשאַרני, הרב חריף הרב לאָקס הרב ח"א פרידמאַן, הרב גאלובאָוסקי

ועד השבת הרב יוסף פיימער הרב ניסענבוים, הרב ריווקאוויץ, הרב זלאַטאוויץ, הרב שיינקמאַן, הרב פאקשיווע, הרב מאַשקאוויץ, הרב ברעסלער הרב רובינס ועד לעניני ארץ ישראל הרב דר שאַפירא, הרב ליפשיץ מכילאָדעלפּיאַ הרב צבי הכהן, הרב גוטבלאָט, הרב גראַסביין, הרב פאנארעלסקי, הרב ש ענינים ועד הכשרות הרב מאַוושאוויץ, הרב לערערמאַן, הרב קעלנער, הרב שעכטער, הרב טענעבוים, הרב שמדיה הורוויץ מבאָלטימאָד

ועד לעניני הצדקה: הרב ש"ז קליוואנסקי, הרב ליוואי, הרב לעווין לייקוואור הרב חיים יעקב הויזש, הרב ווייסבלאָט הרב אלכסנדר לעווין הרב אונגאר ועד לעניני החנוך הרב רש"ל הורוויץ, הרב דר שלום ראבינאוויץ, הרב מנחם הרב מ שאַפירא, הרב מרדכי זעליג הויזש, הרב צבי ראבינאוויץ

ועד לתקנת עגונות הרב איסקאָלסקי, הרב ר"א קריי גער, הרב מ"מ לאַנדאָ, הרב רמ"ח ראבינאוויץ, הרב ר"מ ראָזען, הרב ב"ב גוסה הרב אשר וואָקס, הרב ריינא, הרב ישראל האַנער

דער ועד הועדים איז באַשטאַנען פון: הרב אשר וואָקס, הרב מ שאַפירא, הרב דים, הרב ניומאַן, הרב גאלובאָוסקי, הרב סאָרין, הרב אַדאָמס הרב זלאַטאוויץ, הרב פּויוזנער די ועידה נעהמט אויף די צדקה פראַגע וואָס אין דער לעצטער צייט איז אַרויס דער „טאַג“ און האָט אָנגעמאַכט אַ שטורעם, אַז עס איז פאַראַן פאַלשע משולחים און מיט דעם האָט ער זעהר גורם רעה געווען צו כמעט אַלע צדקה

און נאָך האַבען געמאַכט זעהר אַ שטאַרקע ווירקונג אויף אַלע אַנוועזענער, אַז זיי האַבען באַשלאָסען אַז מען זאָל תיכף זעצען אַ בית דין פון די זקני הרבנים זיי זאָלען אַרויסגעבען אַ פסק בית דין: אויב אַ מאַן אַרער קאָר פאַריישאָן וואָס האַנדעלט מיט טריפה פלייש פראַדוקטען און האָט אויך אַ כשר'ע ביונעס, צו מעג רב געבען זיין הכשר אויף דעם כשר'ן מסחור אַדער ניט?

דורך די אַלע באַווייזע און טענות, וואָס ער האָט פאַרנעבראַכט האָט הרב איסקאָלסקי פעסט געשטעלט אַז מען האָט זיך געמוזט אָפּטהיילען און גרינדען אַנדערע רבנישע אַרגאָניזאָציעס, אָבער דאָס מיינט ניט, אַז מען שטרעבט ניט צו שלום אדרבה מיר אַלע זענען פאַר שלום, בתנאי זיי זאָלען אָנפאַנגען צו פיהרען זיך אויף אַז אַז דער וועג, אַדער זאָלען לאַזען אַנדערע פיהרען

דורך די רייד פון הרב איסקאָלסקי האָט די קאָנווענ'טשאַן אַרויסגעטראָגען אַ באַשלוס, אַז עס זאָל געגרינדעט ווערען אַ בית דין הגדול, באַשטעהענד פון זיבען גדולי הרבנים אויסגעקליבען פון אַלע אגודות, וכל הרב הרב הקשה יביאון אליהם ומהם תצא הוראה על פי התורה

עס איז אויך פאַרנעבראַכט געוואָרען די פראַגע פון קייסינגס (קישקעלעד) אין וועלכע עס ווערט געשטאַפט די פליישען צו מאַכען וואַרשט, און עס איז אַרויסגע'טעלט געוואָרען, אַז זעהר פיעל פאַלשקייטען ווערט גע'טאַהן אין דיעזען מסחור, אויף אַזוי פיעל אַז עס איז באַווייזען געוואָרען אַ מעשה בית דין, אַז אַ געוויסער רב וועלכער האָט אַן השגחה אויף אַ וואַרשט פעקטאָרי און איז באַוואוסט דורך זיינע הכשרים אויף די פּוילישע טריפה דקין פון לעצטען יאהר, האָט אַרויס געגעבען אַ הכשר אויף טריפה דקין, געשיקט פון דאַנען נאָך וויען די גאַנצע קאָנווענשאַן איז נבהל ונשתומם געוואָרען הערענדיג אַזעלכע מעשים פון דיעזען רב, וועלכער פייט זיך כלומרשט פאַר כשרות לכחות את העינים, אַז מען זאָל ניט זעהן זיינע מעשים תעוועים עס איז אויך ער קלעהרט געוואָרען, אַז עס ווערט פאַרקויפט דקין פון בראַזיל און אַרנענטינא און אַ רב ניט אַ הכשר אויף דעם, ביי דער צייט וואָס הרב חלפן פון בווענים איירעס האָט געשריבען אַז כון דאַרטען קען ניט קומען קיינע כשר'ע דקין עס איז פעסט געשטעלט געוואָרען דאָס היער איז כאַראַן נאָר אַ פאַר כשר'ע דקין — קייסינגס — מאַנר פעקטשורערס, דער גרעסטער פון זיי איז די אינרעפענ'ט דענט כשר קייסינג קאָמפאַני, וואָס דאַרטען איז פאַראַן אַן השגחה מעולה תמידית, מיט אַ רב מובהק און משגיח תמידית וועלכע איז כשר בתכלית הכשרות און עס איז באַ'שלאָסען געוואָרען דאָס עס זאָל פאַרנעבראַכט ווע'רען בעפאַר אַ ב י ת ד י ו, וועגען דעם אויבענ'דערמאַנטען רב און מאַכען אַ גרינדיליכע תקירה ודרישה וועגען די אַרנענטינער ובראזילעד דקין, און נאָכ'הער מפרסם מאַכען די פאַקטען לפני כל קהל ערת ישראל, — מיט דעם איז געשלאָסען געוואָרען די צווייטע זיצונג די ישיבה שלישית איז געווען אונטערן פאַרזיץ פון

הרב רש"ל הורוויץ, האלט אן אויסגעצייכענטע רעדע וועגען חינוך, הרב הורוויץ, וועלכער איז גרויס אויף דעם חינוך פעלד רעדט וועגען דער חינוך פראגע אין אלע איהרע אפטהיילונגען זיינע ווערטער ווערען געשלונגען מיט גרויס אינטערעסע און ער שלאגט פאר אייניגע רעד זאלוציעס וועלכע ווערען אנגענומען

אז אין יעדער שוהלע און תלמוד תורה זאלען געדרינרעט ווערען באיעס און מידלאך פאראיינען שומרי שבת, און יעדער קינד זאל טראגען א „באטען“ „אני משומרי שבת“

אז אין יעדער שוהל זאל זיין א חינוך קאמיטע און איין מאהל אין יאהר זאל פון די אלע קאמיטעען שטאמט פינרען א חינוך קאנפארענץ

אז עם זאל געגרינדעט ווערען אן עלטערן ארגאניזאציע פון פאטערס און מוטערס, וועלכע זאלען אויפגעבן קלעהרט ווערען וועגען די נויטיגקייט פון א אירישען חינוך

אז איין שבת אין יאהר זאל פון אלע בימות איבערן לאנד, גערעדט ווערען וועגען חינוך

אז עם זאל ארויסגעגעבען ווערען א ספר המצות לתלמידים, וועלכער זאל אויך ענטהאלטען מוסר היהרות, אז עם זאל געגרינדעט ווערען פאראקיעל סקהלס, פאר קינדער פון 6 ביז 8 יאהר

אז עם זאל געגרינדעט ווערען אן „אגודת הרבנים המחנכים“, וועלכע זאלען האבען מאנאטליכע מיטינגען וועגען חינוך

עס ערשיינען קאמיטעעס, פון דער ישיבת רבנו יעקב יוסף, תורה ודעת, ישיבת דבראנסק, און נאך וועלכע פארלאנגען שטיצע דורך דער קאנווענשאן און עם ווערט אנגענומען א באשלוס צו ווענדען זיך צום פאלק אז מען זאל געבען שטיצע צו אלע וויכטיגע ישיבות, ווי ישיבת רבנו יצחק אלחנן בית המדרש לתורה אין שיקאגא, תורה ודעת ומתיבתא אין ברוקלין, ישיבת רבנו יעקב יוסף, ישיבת רבנו שלמה קלוגער, תפארת ירושלים, און עם ווערט בארויערט וואס דער ראש ישיבה פון ישיבת רבנו יצחק אלחנן איז אזא וואס האט צו טאן מיט פרעזיריאום פאליטיק פון א רבנישע אגודה, וואס דאס שאדעט צום פרעסטידזש פון ישיבה און ברענגט ניט קיין הילף צו איהר מאטעריעלען מצב

א ישיבה ווי אויך איהרע ראשי ישיבות דארפען זיין נייטראל, ווייל א ישיבה אז אן אינסטיטוציע פון'ס פאלק און פאר'ן פאלק, און קיינע פאליטישע ריכטונגען טארהרען אויף איהר קיין ווירקונג ניט האבען כלוין אויף אזא אופן וואלטען אלע רבנים ומגידים מיט מעהר ענערגיע געהאלפען אין הייליגער ארבייט עם איז זעהר בא-דויערענר אז א ישיבה, א תורה צענטער זאל זיין א נעסט כון פאליטיק טרייבעריי, וואס דאס שטויסט אפ פיעלע רבנים פון נעהמען אנטהייל אין איהר אויפבוין און „אני טערשטיצונג“

אנשטאלטען עם האבען זיך באטהייליגט אין די וויכוחים ווי אזוי מען קען העלפען די אמת'ע מוסדות הצדקה זיי זאלען ח"ו ניט ליידען, די פאלגענדע רבנים: הרב באר-דישאנסקי, הרב יודעלצוויץ, הרב ליפשיץ, הרב קאהן, הרב ניסענבוים, הרב פויזנער, הרב זלאטאווויץ הרב זינגער, הרב אראמס הרב ליוואי, און עם איז ארויסגעבראכט גע-ווארען אז פיעלע בויען כמות לעצמם, ווי דער „ועד להחזקת מוסדות הישוב הישן“ און נאך אייניגע, יעדער כון זיי איז כוריע אז מען זאל קומען נעהמען קרערענשעלס נאך צו זיי — און יעדער קרערענשעל קאסט די ישיבות גוטע געלט, וועלכע די מנהלים נעהמען ביי זיי ישיבות ומוסדות הצדקה מוזען צעהאלען פאר א קרעדענ-שעל מאנאטליכע געהאלט צו די זאגענאנטע מנהלים, און מען דארף האבען אויפפאסונג אויף די אויפפאסער

עס איז באשלאסען געווארען אנצונעהמען אין פרינ-ציפ דעם אריגינעלען פלאן פון הרב רנ"ז מרגליות מיט אויסבעסערונגען, אז עם מוז געשאפען ווערען אן אלגע-מיינע קאמיטע פון אלע ארגאניזאציענען פון רבנים און בעלי בתים, מיט דער צושטימונג פון די ראשי המוסדות בארץ ישראל ואיראפא, און ביז דאן זאל יעדער רב אין זיין שטאדט כיהרען זיך לויט ווי ער פארשטעהט אמר בעסטען

הרב פיימער — סלוצקער רב — האלט א רעפעראט וועגען שבת און רעדט מיט טרעהרען אויף דעם מורא'דיגען חילול שבת פון די אירען שומרי שבת, וועלכע רענקען אז אויטאמאביל ריידס אדער טהעאטער געהן איז ניט קיין חילול שבת, און ברענגט ברויליאנטענע מאמרים וועגען חילול שבת און זאגט אז עם פעהלט אויפקלעהרונג וועגען דעם גרויסען איסור פון חילול שבת — זיינע רייד מאכען א גרויסען רושם און ווערען נאכגעפאלגט פון הרב יודע-לאוויץ, הרב בארישאנסקי, הרב קעלנער, הרב גילינסקי, הרב סאדין, הרב סוכו, הרב גארטענהויז, הרב דים, — און עם ווערט באשלאסען:

אז א פרעזידענט פון א שוהל, פרינציפאל אדער לעהי רעד פון א תלמוד תורה טארהרען ניט זיין קיין מחללי שבת, ווייל דאס ווירקט אויפ'ן פאלק און אויף די קינדער וואכעריג מאכען דעם שבת קורש

ווירקען אז אירען זאלען בעסער קויפען ביי שומרי שבת

העלפען אין דורכפיהרונג פון א געזעץ, אז שומרי שבת זאלען מעגען האלטען אפען זייערע געשעפטען זאנטאג

העלפען אין דורכפיהרונג פון פינף טעג ארבייטיוואך אין אלע טריידס אזוי ווי עם האט לעצטענס פאסירט ביי די קלאוק מאכער טרייד

אז עם זאל געזעצט ווערען א בית דין זיי זאלען ארויס געבען אן ערקלעהרונג וועגען די נייעסטע ערפינדונגען ווי טעלעפאן, עלעקטרי, ראדיא — אז דאס איז אויך נכלל אין חילול שבת, ווייל ליידער איז אפילו אין די הייזער פון כלי קורש ווערט ניט אפגעהיט דיעוער חילול שבת

לה ג"פ וכבר הבטיח הציר האמריקאני שיתן לה הוויזע בעור שלשה ירחים

(8) יעקב עסטערזאָהן, עזב את אשתו ובנו בשנת תרפ"ג, וזה כשתי שנים שלא שמעה ממנו מאומה, ואחרי חיפוש ודרישה וחקירה היטב נתורע לנו שהוא בשיקאגא, ובקושי נודע לנו אדריסתו על ידי הפאליציי, וכתבנו להרב סילווער בשיקאגא שישתדל בזה והשיב לנו בשבוע העברה כי משתדל בזה ובזו הימים יגמר הדבר

(9) משה וואלינסקי, עזב את אשתו בשנת תרע"ב, ונסתם ממנו כל חזון ומצאנוהו בקענזעס סיטי, ואחרי עתה בסט לואיס וכתבנו מכתב להרב אייזענצווייג שהוא עתה שמה עובר אורח, והשיב שנתפטר עמו שיתן גט פטורין עם שני מאות דאלאר

(10) יעקב יודל סקאלקא, עזב את אשתו ובניו ובנותיו ונסתם ממנו כל חזון ומצאנוהו בקענזעס סיטי, והברנו הרב בראווער בקענזעס סיטי פעל אצלו בקושי גדול שיתן גט פטורין לאשתו והרב בראווער שילם עוד הוצאות הגט (11) בנימין שטערן, עזב את אשתו עם שני בנים, וזה כחמש שנים שנסתם ממנו כל חזון, ואחר חיפוש היטב נודע לנו שהוא בעיר לאָרענץ, וכתבנו להרב ועלדנער ועשה שלום ביניהם ושלח מעות לאשתו ובזמן קרוב יביאם לאמעריקא

(12) חיים וואָלף האפטארטשיק, עזב את אשתו ובנו בשנת תרע"ג ונסתם ממנו כל חזון, ואחר חיפוש מצאנוהו בשיקאגא, וכתבנו הדבר להרב סילווער בשיקאגא, והשיב שבזו הימים יגמר הדבר בשלום

(13) מענדעל רושעפניק, עזב את אשתו ובנו בשנת תרפ"ג, ואחר עבודה רבה שלח לה ג"פ עם שני מאות דאלאר

(14) לייזער זוסמאן, עזב את אשתו עם שני בנים בשנת תר"פ וזה יותר משנה שלא שמעה מאתו מאומה ואחר חיפוש היטב מצאנוהו ועשינו שלום ביניהם ושלח לה מעות, ובמשך שני חרשים ישיג הסיטוען פייפערס ויביאם לאמעריקא

(15) מרדכי יוסף לאנדסבערג, עזב את אשתו ובניו, ואחרי דרישה וחקירה היטב נתורע לנו כי שחל"ה, ובזו הימים נשלח הגביית ערות לווארשא ועוד תשעה ועשרים עגונות יא נשלם עוד החקירות והררישות, ועתה קבלנו מכתב מהרבנים מרוסיא עם רשימות קרוב למאתים עגונות שבעליהם עזובים ונסתם מהם כל חזון

מיט גרויס ענטהוויאָזם אין געוואָלדיגע באַגייסטערונג איז אויפגענומען געוואָרען דער באַריכט פון הרב איס-קאלסקי וועגען תקנת עגונות אן אפיעל פאר א פאָנר איז געמאַכט געוואָרען און כמעט אַלע אַנווענדערע רבנים האָבען בייגעשטייערט צו דעם פאָנר

עס איז דאָן באַשלאָסען געוואָרען אַרויסצולאָזען אַ קול קורא צו די ברייטע אידישע מאַסען זיי זאָלען ביישטייערען פאַר דעם תקנת עגונות פאָנר

די לעצטע זיצונג איז געווען אונטערן פאָרזיץ פון הרב באַרישאַנסקי, פון וואַשינגטאָן

הרב איסקאלסקי רעפערירט וועגען „תקנת עגונות“ און באַריכטעט דאָס „דגל הרבנים“ האָט געעפענט אַ „תקנת עגונות בירא“, וועלכע שטעהט אין שטענדיגע פאַרבינדונגען מיט די לשכות לעניני עגונות פון וואַרשאַ און אַנדערע לענדער

דער „דגל הרבנים“ באַקומט מאַנאַטליך רשימות פון הונדערטע עגונות מיט גענויע באַשרייבונגען און אינ-פאַרמאַציעס וועגען זייערע מענער אין אַמעריקע און מיט שטאַלץ קען דער „דגל הרבנים“ קאנסטאטירען דעם פאַקט דאָס נישט קוקענדיג אויף די באַגרעניצטע מיטלען וואָס זי האָט ביו איצט געהאַט, איז איהר פאַרט געלונגען אויפ-צוטאָהן ממש וואונדער אויפזוכענדיג אייניגע צענדליג מענער און פאַראייניגען זיי מיט זייערע אומגליקליכע פרויען און קינדער און פון אייניגע אַרויסקריגען גט'ן מיט מאַטעריעלער שטיצע פאַר זייערע ווייבער

הרב איסקאלסקי לייענט פאַר אין לשון הקודש אַ רשימה פון עגונות קייסעס וואָס איז ביו דער קאַנווענשאַן אויפגעטאָהן געוואָרען :

רשימה מהעגונות אשר הלשכת מודיעין לתקנת עגונות על-יד דגל הרבנים דאמעריקא מצאו את בעליהן חי או מת ועל ידם הותרו העגונות מכבלי העגון .

(1) ליבוש גרינוואָלד, עזב את אשתו מלכא בילא, בשנת תרע"ד ולא נודע ממנו מאומה, וע"י חיפוש אחר חיפוש מצאנו את בעלה ואחר עבודה רבה עשה שלום עם אשתו ובניו ושלח להם שיפסקארטען ועל שאר ההוצאות

(2) אברהם הירש שוואַרץ, עזב את אשתו שפרה עם בתו מצאנו אותו ושלח להם סך שלש מאות דאלער (3) דוד זאפיעל, עזב בשנת תרע"ב אשתו ובתו, והתודענו שכבר מת

(4) חיים יוסף אלטמאַן, עזב את אשתו וארבעה בניו בשנת תרע"ב, ואחרי עבודה רבה פעלנו אצלו שיתפיים אתם וישלח להם שיפסקארטען, באלו הימים יבואו הנה

(5) אייזיק לערערער, עזב בשנת תרס"ג אשתו ושתי בנותיו, ולא נודע מאתו מאומה, ואחר דרישה וחקירה נתורע לנו שמת לפני שמנה שנים, ובזו הימים נשלח הגביית ערות ע"ז

(6) יעקב שאפיר, עזב את אשתו ובתו בשנת תרע"ט, ואחר חפוש היטב מצאנוהו ובקושי גדול פעלנו אצלו ליתן לאשתו גט פטורין עם סך שלש מאות וחמשים דאלאר, ובכל חודש וחודש ישלח עבור בתו חמשה דאלאר

(7) יונה שפיגעלמאַן, עזב את אשתו ובנו בשנת תרע"ב, ונסתם ממנו כל חזון ואחר דרישה וחקירה היטב נתורע לנו כי נשא אשה על אשתו ופעלנו אצל קרוביה שישלחו לאשתו הוצאת הדרך לאמעריקא ופה יוכרח ליתן

האט גערויערט איבער א שטונדע און האט ארום גערעדט די ארבייט פון דיעזער קאנווענשאן וועלכע ער האפט אז זי וועט פארשריבען ווערען לשם ולתפארת ער רעדט אויך וועגען די פעהלערען פון די „אגודת הרבנים“ מיט פאקטען, און פארערט אויף דאס מיר זאלען שטעהן אלע צוואמען שטארק ווי איינע, ביז וואגען אלע וועלען גע- צוואונגען זיין צו מאכען אן אמת'ן שלום צווישען אלע רבנישע ארגאניזאציעס

הרב בארישאנסקי רעדט אויך וועגען הטבת מצב הרבנים און שלאגט פאר איינע מיטלען, וועלכע ווערען אנגענומען פון אלעמען און ענדיגט מיט א ברכה אז לשנה הבאה זאלען מיר זוכה זיין צו האבען א וועלטליכע רבנים קאנווענשאן בעיר קרשנו ירושלים

ביי די לעצטע ווערטער האבען זיך אלע רבנים רעלע- נאטען אויפגעשטעלט און מיט א געהויבענער שטימונג געענטפערט — אמין

גרינדען א רביצינס קאמיטע איבערן לאנד, און אז זיי זאלען צוציהען צו זיך אלע נשים צדקניות, וועלכע זאלען העלפען אין דער גרויסער, שווערער הייליגער פאר- צווייגטער ארבייט פון אויסלייזען אירישע טעכטער פון כבלי העיגון

די קאנווענשאן האט ארויסגעטראגען א ראנק צו דעם מיכיר היטכה הרב כהן פון זיין איבערגעבענער ארבעט אין אלגעמיין און איבערהויפט צו הרב רים פאר זיין אונ- ערמידיכער ארבייט פאר די תקנות עגונות ביורא, וועלכע שטעהט אויסשליסליך אונטער זיין רשות

נאך דעם אז עס איז אויסגעקליבען געווארען א ועד המשותף פון „דגל הרבנים“ און „כנסת הרבנים“, וועלכע זאלען שטעהן און האבען א שטענדיגע פארבינדונג צווי- שען זיך אין אלע אלגעמיינע פרינציפעלע פראגען, האט הרב הגאון בארישאנסקי געהארטען די שלום רעדע, וועלכע

רבנישע נייעס ::

(רבנים פון אמעריקע און קאנאדא ווערען געכעמט צו לאזען אונז וויסען כון אלע נייעס און וויכטיגע פאסירונגען אין זייער לעבען און אינ'ם לעבען פון זייערע קהלות און לוהלע)

ווייל ער איז געווארען בקי בהם ובשמותיהם פיעלע האבען שריפטליך אנגעפרעגט ביי איהם די אירזאכע פון זיין טהאט, אבער ער האט געזאגט, אז ניט ענטפערען, איז שוין אויך געענטפערט

אינטערעסאנט איז, אז די מודעה פון הרב קריגער, איז געקומען פון קט פון ר' יעקב ארויסגעלאזען א באריכט אז הרב ר' יעקב איסקאלסקי איז אויסגעשלאסען פון אגודת הרבנים צו הערענדיג זיך צו אייניגע הצופים מחרחרי ריב ומרוח, מיינענדיג מיט דעם צו מכזה זיין א חבר נכבה, וועלכער האט צוואנציג יאהר פון זיין לעבען אפגעגעבען צו העלפען ארויף ארבייטען די „אגודת הרבנים“, א רב וועלכער איז באקאנט אין דער וועלט צוליבע זיין גרויסע הייליגע ארבייט פאר דעם „עזרת תורה פאנר“, א רב וואס האט געטאהן פיעלע טובות צו רבנים און אפילו די עוי פנים האבען זעהר פיעל מקבל שפע געווען פון איהם

יעצט איז געקומען הרב הגאון קריגער און האט זיי מטפה געווען על פניהם, מיינענדיג מיט דעם צו זאגען זעהט אז מעשיכם אינם רצוים, ווייל כוונתכם אינה רצויה דער פנס אויף הרב איסקאלסקי איז געווען, ווייל ער האט ארויסגעגעבען א הכשר אויף א כשר'ן פלייש געשעפט, וועלכע דער בעל הבית האט אויך א געשעפט כון טריפה און די „אגודת הרבנים“ האט באשלאסען בהרמת יד, אז אזא הכשר דארף ניט געגעבען ווערען, אבער הרב איסקאלסקי האט גע'טענה'ט וואו איז דאס אזא דין דערמאנט? און אפילו נאך דעם ווי דער זא- גענאנטער בלבוף, אז עס האט געטראפען א מכשול ה"ו,

אונזער חבר הרב יעקב ישראל טווערסקי, דער האראנאסטייפאלער רב, האט זיך קובע מקום געווען אין מילוואקי וויסקאנסין ס'איז געוויס א ברעהליכע ער ערשיינונג פאר דער שטארט און באזונדער פאר דעם בית המדרש קאנאנטי סכרד

דער „דגל הרבנים“ דאמערקע באגריסט הארציג די שטארט מילוואקי און דעם בית המדרש אנשי ספרד, מיט דעם טהייערען אויסוואהל יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל, און מיר האפען דאס דער רב טווערסקי וועט דארט א סך קענען אויפטאהן לטובת הרת והיהדות, די שטארט מילוואקי בכלל און דער בית המדרש אנשי ספרד בפרט וועלען וויסען ווי צו שעצען דעם רב וועלכער איז א בר אבהן און בר אורין

* * *

הרב גראובארט, וועלכער איז געווען פאר דעם לעצטען האלב יאהר רב אין סט לואיס, האט זיך צוריק באזעצט על כסא הרבנות אין טאראנטא, וואו ער איז פריהער געווען רב

* * *

הרב הגאון ר' אברהם אבא קריגער כון באסטאן, האט דורך די צייטונגען מדיע געווען, אז צוליבע געוויסע טעמים ענטזאגט ער זיך צו זיין ווייטער א חבר צו דער „אגודת הרבנים

הרב קריגער שרייבט ניט די סבות, וועלכע האבען איהם געבראכט צו זיין רעזיגנאציע, אבער ווי עס איז באוואוסט אז הרב קריגער איז איינער פון די גרעסטע בקיאים אויף דער וועלט איז מסתמא די ריכטיגע סבה,

כיעלע שטעלען אין ש"ס, איז א באווייז אז עס איז ניטא אין דעם קיין איסור, ומעולם לא נשמע שאם אחר עוסק בדברים אסורים יהיה אסור לו למכור דברים הטהורים והכשרים לישראל כי התורה לא אסרה לקנות מכרי או מישראל מומר ורק ברבר שצריך נאמנות אין נאמן, ואם סוחר הוא בדברים אסורים או טמאים אין לו חזקת נאמנות ואם יש לו נאמן משניה על הכשרות שמוכר בוודאי יכול להגיד ולהעיד על כשרות הכשרות, והרב איסקאליסקי אמר בהצאתו על ענין זה הלא הקב"ה ברא דברים הטהורים והרבה מהם באותה בהמה עצמה, הם אסורים כמו שומן וחלב ומ"מ השומן הוא טהור והחלב אסור, וכמו חמשה מיני רמים שבאשה יש מהם טמאים ויש מראות רמים כשרים ונאמנות אשה לאמר זה טהר לי חכם, ואם יש משניה נאמן לומר התיכה זו מותרת בוודאי נאמן לומר כן, ובוודאי מוטל לעשות תקנות שלא יבוא לחליפין, אך ח"ו לאסור רב או לאיש מוחזק בכשרות שאסור לו לראות, יחביט ולהשגיח ולהעיד אח"כ עדותו של חזקת כשרות לפני אחרים, יהאכילי אותם מדברים כאלה שבטוח הוא בכשרותם ויפה אמרו הרבנים בפסק דין שלהם שלית דין צריך בושש, שמותר ליתן כתב הכשר, השגחה על הבשר הכשר, אף שבעל בית המסחר מוכר ג"כ דברים אסורים

זיינען אבער די „אגודת הרבנים“ געפאלען אויף אן אנדער המצאה, תיכף נאך דעם פאראייניגטען קאנווענשאָן פון „דגל הרבנים“ „כנסת הרבנים“, האבען זיי אפגע האלטען א ועד הפועל מיטיינג און האבען באשלאסען אגודת צונעהמען אגרעסיווע מיטלען געגען דעם מנהל פון „דגל הרבנים“, און הרבנים דאכאוויץ וכהנא זיינען געקומען צו הרב איסקאליסקי און האבען איהם מוסר געווען, וועלכע מיטלען עס איז באשלאסען געוואָרען — אז עס איז פשוט, ניט נאך שטרענגע, נאך אויך שרעקליכע, ממש צו מקיים זיין ער הכאה, און אייניגע רבנים האבען בשעת מעשה וואלונטירט צו געהן „הויבען די הענט“ שופך צו זיין דם נקי, און זיי האָבען געבעטען הרב איסקאליסקי ער זאל קומען צו די ראשי „אגודת הרבנים“ דורך ריידען זיך וועגען ריעוע אגרעסיווע מיטלען

הרב איסקאליסקי האָט איינגעשטימט צו זעהן זיך מיט די ראשים און האָט זיי ערקלעהרט, אז ער האָט זיך שוין צייט אייניגע וואָבען צוריק געצויגען פון זיין השגחה, אויך האָט ער ערקלעהרט, אז עס איז געקומען די צייט עס זאל אוועקגעוואָרבען ווערען דער דרך המחלוקת און עס זאל איינגעשטעלט ווערען שלום אין רבנישען לאַגער און נאך א שטונדע פארהאנדלונגען, איז אויסגעארבייט געוואָרען זיין סטייטמענט פון זיין צוריק ציהען זיך, אויף וועלכען ער האָט זיך אונטערגעשריבען, און אז די רבנים סילווער, ראָזענבערג, קאנוויץ, וסיגעל, האָבען מיט שמחה צו איהם געזאָגט אחינו אתה, האָט ער זיי געענטפערט, אז ער וואָלט בעסער וועלען הערען פון זיי „אחי אתם“, כרי אז אלע רבנים פון אלע ארגאניזאציעס זאלען באמת פאָרברידערט ווערען, ושלום יהיה על ישראל ורבנן עס וואָלט אפשר באמת געוואָרען א שלום יסורי, אבער אנשטארט צו דרוקען הרב איסקאליסקי'ס סטייט מענט ווי ער איז, זענען זיי באַאיינפלוסט געוואָרען צו

דאָרף מען דאָך אויך ניט אסור'ן בפעם הראשון נאך מאַכען א תקנה, אז דאָס זאָל זיך מעהר ניט טרעפען, און נאך א פראַגע האָט ער אויפגעהויבען וואו איז דאָס געהערט געוואָרען ביי רבנים, אז מען זאָל דן זיין א מענטשען שלא בפניו, דאָס איז דאָך א באווייז, אז עס איז געווען א באַ האַלטענע כוונה אין זייער באַשלוס

די כוונה האָבען אַלע פאַרשטאַנען, ערשטענס איז דאָס געקומען צוליב קנאה, וואָס ברענגט צו שנאה צווייטענס צוליב דעם גרויסען ערפאַלג פון „דגל הרבנים“ ויאָר ריעזער רב איז דער מנהל, — וועלכער האָט קונה שם געווען בכל תפוצות אמעריקע מיט זיין גרויסע צאָהל חברים כן ירבו און מיט זיינע גוטע טהאַטען, פרעגט זיך — איז דאָס א ריכטיגע האַנדלונג, מצד די „אגודת הרבנים“? א גרעסערען דורכפאַל האָט די „אגודת הרבנים“ גע- ליטען דורך דעם פסק דין וועגען ריעוען ענין, אַרויסי געגעבען פון פינף רבנים ביי דער פאַראייניגטער קאַנ- ווענשאָן, וועלכער לעזט זיך ווי פאַלגט

בע"ה

תוראת בית דין הגדול של כנסת ורגל הרבנים

כאשר הועלה על שלחן הועידה הגדולה (קאנ- ווענשאָן), המשותפת מהסתדרות כנסת הרבנים ורגל הרבנים דארצות הברית וקנדה, השאלה בדבר הוואורשט פעקטאָריעס הכשרות שיש לבעליהן גם כן פעקטאָריעס של טריפות, אם מותר על פי דין לרבנים להעמיד את הפעקטאָריעס הכשרות תחת השגחתם, ונמסר הרבר לנו בית דין החתומים מטה להגיד רעתנו דעת תורה בזה, יצא מאתנו שלית דין צריך בושש, שעל פי דין מותר ליתן השגחה עליהן, באוכן שיתוקן שם השגחה מעולה ומועילה, שלא יוכל לבוא לידי מכשול, רהיינו, שיהיה שם בהכשרות השגחה מעולה, במשגיחים נאמנים תמידים, וכן הפעקטאָריעס הכשרות שאין לבעליהן פעקטאָריעס טרפות מוכרה להיות השגחה מעולה במשגיחים נאמנים תמידים, גם כן באופן שלא יוכל לבוא לידי מכשול

ועל זה באנו על החתום יום שלישי, ראשון לחודש תמוז, שנת תרפ"ה לפ"ק, פה מעון הקיץ, מט פרידאם, נר"ו, מקום הועידה הגדולה

נאום גבריאל זאב מדגליות

ראב"ד לעדת ישראל שבניו-יאָרק

ונאום הג' אברהם אהרן יודעלאוויץ,

ונאום רפאל מדרכי באַרישאַנסקי,

מי שהי' רב בהומל וכעת רב בוואַשינגטאָן

ונאום הרב ישראל מאַוואַוויץ,

רב דבראָגס,

ונאום יעקב בן ציון הכהן מענדעלסאָן,

חופ"ק נואָרק, נ דזש

אזי'אזא פסק דין איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פון אזעלכע רבנים, האָט שוין די „אגודת הרבנים“ נאך ניט געהאָט וואָס צו זאָגען, ווייל גענען א פסק דין מוז מען דאָך ענטפערען מיט ראיות וסברות לכונות, אדרבה פון

געגריפען הרב הגאון ר"א קריינער, וועגען זיין רעזיגנאציע כון „אגודת הרבנים“, פרגענדיג ווען איז ער יא געווען אין דער אגודה, מאַכען זיך פאַרנעסענדיג, אַז הרב קריינער איז געווען איינער פון די פּרעזידיום פון דער אגודה, און די אַלע שרייבעניש האַבען געוויס ניט געבראַכט צום דרך השלום

אויב עס דאַרף אַנגענומען ווערען שאַרפע אַגרעסיווע מיטלען, איז דאָס נאָר געגען די מחזיקי במחלוקת, און די „אגודת הרבנים“ דאַרף און כּוּז נעהמען אַ פּונדראַמענ-טאַלע שטעלונג להביא שלום בין הרבנים

* * *

זונטאג י"ג תמוז, האָט שטאַטגעפּונדען די חתונה פון הרב ר' יעקב איסקאָלסקי'ס טאָכטער חנה אסתר מיט החתן המופלג המשכיל ד"ר צבי הירש גאַלדין הרב ר"א יודעלאַוויץ, הרב ר' בנימין גוטא, הרב ר' יוסף פיימער, הרב ר"ל ריינא, הרב ר"מ הכהן ריויקאָוו, הרב ר' שמואל גערשטענפעלד, הרב ר' משה טענענבוים, הרב ר' יצחק סאָרדין, הרב ר' אהרן דיס, האַדמו"ר שניאור סאָרטווערסקי, האַדמו"ר ר' יעקב פּערלאָוו, סטאַלינער רבי, הרב ר' צבי קאהן, הרב ר' מאַרים מאַנגעס, הרב ר' אהרן איסקאָלסקי, הרב יעקב קאַצענעלסאָן און נאָך, האַבען באַשעהנט די שמחה מיט זייער אַנוועזענהייט

אויסער די רבנים ואַדמו"רים זיינען אַנוועזענער געווען בייעלע פאַרטערטער פון שוהלען און חברות

די חופּה איז דורכגעפיהרט געוואָרען פון אַ טהייל פון די רבנים לויט די דינים אין העכסט אידישען שטייגער די שעהנע סעודה האָט נאָכגעפאַלגט מיט רעדעס פון רבנים, דאָקטוירים און כלל טהועד

דער יונגער רב מיכל שמעון איסקאָלסקי, האָט באַ- גייסטערט דעם עולם מיט זיינע באַמערקונגען און מיט'ן פאַרליעזען די הונדערטע טעלעגראַמען און באַגריסונגען, צווישען וועלכע עס איז ערהאַלטען געוואָרען אויך פון הגאון קוק והגאון זאַנענפעלד פון ירושלים, פון הרב הגאון דש"ד כהנא יושב ראש פון „אגודת הרבנים דפוילען“, פון חכץ חיים'ס איידים פון תל אביב און פון נאָך צעהנדליגע רבנים גאונים איבער'ן גאַנצען ערד קונעל

די אַלע רבנים האַבען גערעדט און געלויבט זעהר דעם חתן, וועלכער אויסער וואָס ער איז אַ באַריהמטער דאָקטוּ טער, איז ער אויך אַ מופלג בתורה און משכיל מפורסם דר עפשטיין איינער כון דער קאָמיטע פון בראַנקס האָט פּיטאַל האָט זעהר שעהן גערעדט און האָט דערצעהלט דאָס אין האַספּיטאַל רופט מען דר גאַלדין מיט דעם נאָמען רב, צוליעב זיין געלערזאָמקייט און פּרומקייט

* * *

הרב אלכסנדר לעוויץ, וועלכער איז געווען רב אין קאַני אַיילאַנד, איז אויפגענומען געוואָרען אַלס רב אין סלאָנימער שוהל און אויף זיין פּלאַץ אין קאַני אַיילאַנד איז אַנגעקומען הרב באַסקין, וועלכער איז ניט לאַנג צוריק געקומען פון אייראָפּא

דרוקען אַ לענגערע באַליידיגענדע פאַרערע צו זיין סטייט מענט, און אויך ניט מקיים געווען די איבעריגע מינדליכע הבטחות פון זייער זייט

דאָס האָט געבראַכט אַז הרב איסקאָלסקי איז אַרויס מיט אַ קורצע ערקלעהרונג וועלכע לעזט זיך ווי פּאַלנט

אַ קורצע ערקלעהרונג פון הרב איסקאָלסקי

איך וויל יעצט גאַרניט זאָגען וועגען מיין אַפענעם סטייטמענט פון מיין געוועזענע השגחה איבער דער פאַלעסטיין כשר וואורשט פעקטאָרי, אונטער וועלכע אומשטענדען זי איז אַרויסגעגעבען געוואָרען, ווייל עס איז שוין געזאָגט געוואָרען, אין דער באַרערע צו מיין סטייטמענט, אַז עס איז באַשלאָסען געוואָרען „אַז מען כּוּז אַנגעהמען די שאַרפּסטע אַגרעסיווע מיטלען“ אָבער איך געפין פאַר נויטיג צו ערקלעהרען, אַז דאָס וואָס עס איז געזאָגט געוואָרען, אַז עס זיינען אויסגעפינען געוואָרען געוואָלדיגע זיופים אין דער לעצטער צייט להכשיל את הרבים, איז ניט קאַרעקט כון מיין שטאַנדפּונקט, ומעיד אני עלי שמים וארץ, אַז די גאַנצע פיער און אַ האַלב יאָהר פון מיין השגחה אויף דער פאַלעסטיין כשר וואורשט פעקטאָרי איז אַלעס געווען ריכטיג און כשר, ווייל מיין שותף אין דער השגחה, הרב ריויקאָוו, און די משגיחים תמידים, זענען אַזעלכע וואָס מען האָט געקענט געוויס זיך סומד זיין אויף זיי

איך שעהם זיך ניט צו ערקלעהרען עפענטליך, אַז איך האָב רעזיגנירט פון דער השגחה, ניט ווייל מען וועט אַנגעהמען שפאַרקע אַגרעסיווע מיטלען, נאָר צו- ליעב דעם, „אַבל מה אעשה וחברי רבו עלי“ און אויב עס ווערט געזאָגט אויף דעם הייליגען תנא רבי יהושע „ובא אצלו במקלו ותרימלו כיום הכפורים שחל להיות בשבת בחשבוננו“, מכל שכן מיר, וועלכע זענען עפר תחת כפות רגליו, מען א יחיד מבטל דעתו זיין נגד המרובים, בפרט נאָך ווען איך האָף אַז דאָס וועט ברענגען שלום אין רבנישען לאַגער אין אַלגעמייין, וכמדרשם ואת והב כסופה

דערמיט ערקלעהר איך דעם גאַנצען פּראַצעדור כּונ'ם אינצידענט פאַר געשלאָסען לעמען כבוד התורה זיי האַבען פאַרשטאַנען דעם וואונק פון די ווער- טער „אַז אַ יחיד מען מבטל דעתו זיין נגד המרובים“ אָבער עס ווערט פאַרשטאַנען אַז מרובים זיינען ניט מחויב מבטל דעתם זיין נגד מרובים, בפרט נאָך ווען זיי ווייסען, אַז דעתם איז דער דעת תורה, און צו דעם זיינען די מחרהרי ריב אויך ניט געזעסען מיט פאַרלייגטע הענט, און דער שלום פּלאַן איז דערוויילע געבליבען הענגען אין לופטען, דראַבון לָב מאות רבנים מכל האגודות

צו דעם איז נאָך אַרויס דער שטענדיגער מתעבד על דיב לא לו, איש פלוני וכהן, און האָט על פי נסתד, אַנ-

האמת והשלום

עליהם ולמצוא את עונם להשיאם ולכזותם בעיני העם, ובאים בשם התורה ובשם היהדות ובשם האמונה והדת — אם נחוצ להשתמש גם בזה — וכביכול בשם אגודת של רבנים חשובים ולטובתם, אף כי באמת עורה זו היא **שאלת קודש** וישמרנו האל מן אוהבים שכאלה וכן מגיני הדת והיהדות כאלה שעוטים חרפה על מנהיגי האומה בלי ניצוץ של דרך ארץ ואהבת התורה באמת עכשיו הגיעה השעה רבותי, לפקוח את העינים ולמצוא את הדרך הנכונה באמת, דרך השלום והאמת, לקיים מה שנאמר **והאמת והשלום אהבו**, להתאחד כלנו בלב אחד ובנפש אחת לטובתנו אנו, להטבת מצב הרבנים ולטובת היהדות שמחוייבים אנו למסור את נפשינו עד נטף הדם האחרון בעד קרושת היהדות כל ימי חייו הושרים בנו בעלי הבתים שלנו באמריקא כי אנו עסוקים רק במצוה אחת, במצות מאכליות אסורות והננו מסיחים את דעתנו ואיננו שמים אל לבנו לעשות למען קיום תרי"ב מצוות אחרות שקרושתן גדולה מאד לא פחות מקרושת הכשרות, והנם הושרים בנו כי אנו עסוקים רק בעניני כשרות מפני הטעם והנמוק הפשוט הירוע וכובן יכל — טעם הכסף והזהב שאנו טועמים ועלינו על כן להסיר כעס מלבנו ולגרש את החשך הנורא הזה מגבולנו, ולקיים מה שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל הלא יודעים אנו כולנו כמה גזירות גזרו חכמי ישראל משום חשך ומשום מראית עין (בכורות ל', שו"ע יו"ד סי' קי"ט, תו"ט ב"מ פ"א, שו"ע יו"ד סי' ש"ב, לבוש יו"ד סי' א' ד', רשב"א סי' ס"ה, שו"ת רמ"א סי' קכ"ד ועוד הרבה מאד), ואין לנו עצה ואין לנו דרך אחרת להפטר מחשך נורא ומעלילות נכרצות ומדריפות נוראות על לא חמס בכפינו ואי אפשר לנו להרים את קרן התורה והיהדות רק אם נתאחד כולנו יחד כאיש אחד ולבוא לעזרת ה' בגבורים, גבורי התורה והרוח, ונאדרים בקרושה עליונה אחרות נחוצה לנו ממש כאויר לנשימה, ובמקום שאין אתה מוצא אחרות, הרי מחלוקת ופרוד לבבות ושנאת אחים מצויות והגיעה השעה הנכונה לעשות מכל האגודות אגודה אחת, לקיים מה שנאמר „לא תעשו אגודות אגודות, אלא היו כולכם אגודה אחת“ (ספרי ראה פ' צ"ו), וכיון שאין אגודה אחת, אלא אגודות שונות, ולהן מנהיגים שונים לא ראי זה כראי זה, והרעות מחולקות, והעבודה אינה משותפת, אז גם הלכבות מחולקים אין אחרות ואין שלום, ומחלוקת מבצבצת ובאה מאליה, ואינה דומה מחלוקת של יחירים למחלוקת של רבנים ובתי דינים

מן השעה הראשונה שנסדר הירחון הרבני „דגל ישראל“ על ידי אגודת „דגל הרבנים“ הננו קוראים וחוזרים וקוראים אל כל הרבנים חברי אגודות והסתדרות שונות — **שלום ולא חרות הכחות** הננו קוראים לגיוס הכחות כנגד מלאכי המשחית וההרס של היהדות, כנגד הבערות ועם הארצות, כנגד השלטת החומר על הרוח, מלחמה לנו עם צוררי היהדות מכפנים ומכחוצ, כנגד נביאי השקר שבמחנה ישראל, נגד הזיוף, הצביעות, והנסות, וההפקרות הנוראה, כנגד מנהיגים נוכלים ופושעי ישראל, כנגד בנים סוררים מדרך התורה והמצוה, מחריכי האומה, ובמלחמה גדולה וקרושה זו, מלחמת היהדות כנגד מחריביה, יש צורך בגיוס הכחות השונים שלנו הזקנים עם הצעירים הרבנים המובהקים גדולי התורה, קברניטי האומה, לשוט ולצלול בנבכי ים התלמוד והפוסקים, משיבי מלחמה, מלחמתה של תורה, אדירי התורה, אשר בצלם אנו חיים, יחד עם גדולי הרשנים והמטיפים, נואמי נאום, בעלי אמרי שפה, בעלי לשון למורים, מתת יה יחידיו סגולה, יורשי הנביאים קרושי עליון, חכמי נאום שבכה הרבוב אשר חננם אל עליון, המה מוכשרים לחולל גדולות ונפלאות, לעשות רושם אדיר קרוש, עמוק ונורא בלבבות עם ה', והיודעים לשלוט בלבבות, לב בני ישראל, ולהטותם על ידי כשרון רבורם אל כל אשר יחפצו, המה הבנים הבנים אשר ההשגחה האלהית קראה להם לבנות נהרסות ולחזק את עמדי התורה על אשיות הצדק והמישרים והרבנים יחד עם הררשנים ילכו שלובי זרוע לפני העם להנחותם בדרך התורה והמצוה ובכל מדה נכונה, דרך לעבור גאולים, גאולי הנפש והרוח והנה באה התערה האחרונה המשותפת ל„דגל הרבנים“ ול„כנסת הרבנים“ ועידה חשובה וגדולה שעשתה רושם גדול עמוק ויפה עד מאד, והוכיחה לנו כי יש צורך בקרושה עליונה בשלימות, ביופי נאצל ממרומים, בשלום על ידי אמת, חותמו של הקב"ה, כי העתונות החולונות קראו למלחמה על הרבנים על כי אינם מאוחדים כראוי, והני לבלרים תופשי עט העיוז פניהם וטפלו חטאות ואשמות על ראשי העם, על נושאי דגל התורה והיהדות, היורשים וממלאי מקומם של התנאים, אמוראים, רבנו סבוראי, גאונים, וכאן מצאו מקום לגבות את חובם, חוב ישן מאד מימי המשכילים והמתמשכלים הראשונים, ששנאה כבושה בלבם להרבנים, ושמחים בעמקי נשמתם אם יש להם הזרמנות להתנפל

שאלות ותשובות

תשובה לחרב רש"י לעזוין

מאת הרב יוסף דוב לעווין

ר"מ בישיבת רי"א בנויארק

(סוף)

מכלל רובא, או דהוה אמרינן, רהוא משום חזקה דמעיקרא, דאיתרע חזקתה, אבל לטעם אנן סהדי, כי אף שהיא עברה על איסורא קלילא, מ"מ אנן סהדי שלא תעבור על איסור א"א וזהו שרייקו התוס' בלשונן הזהב בסגיתין שם, שכתבו בזה הלשון, ועוד ארבה אוקמה בחזקת כשרות שלא נבעלה כשהיא א"א והבן

ואל תקשה אם כן מדוע אמר אבא דשמואל בסתם נשים שהן אסורות מחשש שסופה ברצון, הא אנן סהדי שבוראי אינה ברצון, אינה קושי' כי גבי אסתר אמרינן אנן סהדי גם על זה האופן מאחר שהיא צדקת נמורה, ועליה שייך לומר הא דאמרו ביבמות טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים כמו שאמרו שם ק"ג גבי יעל, אבל בשאר נשים אין אנו סהדי לזה, כי כיון שנהנית חיישינן שמא היתה ברצון, אבל בגטין שם אשר אין אנו יודעים זמן העשיית העבירה, או בזמן שהיא יותר חמורה או בזמן שהיא יותר קלה, על זה אנן סהדי שבוראי העבירה נעשית בזמן שהיא יותר קלה, ודו"ק

והשני באה"ע בסימן קע"ח, יש מחלוקת באשה שנתייחדה עם אנשים בדרך, ובאה ואמרה, נתייחדתי ונאנסתי וי"א דנאמנת במגו דאמרה לא נבעלת, וי"א דאברה המגו שלה הואיל ונתייחדה שלא כדון, ומסקנת האחרונים בדעת ה"א דאברה המגו שלה, היינו דלא נתיר אותה לאלתר כי אם נמתין עד שיבאו עדים ואם לא באו אזי מותרת, וכן כתוב במרדכי סוף פ"ג דכתובות אשר ממנו נובע הדין

והנה הנתיבות בסימן פ"ב בכללי מגו אות, וי"ב כתב, מגו במקום רובא אמרינן משום דאין הולכין במגו אחר הרוב, עיי"ש מוכח דבאיסורא דהולכין אחר הרוב, לא אמרינן מגו במקום רובא, והתוס' בכתובות כתבו, דרוב ברצון אינו רוב גמור, דף ט' ע"א, עיי"ש, ופירש הפ"י שם, משום דרוב בניי אינו נבעלות ברצון, וע"כ האי רובא דברצון אינו רוב גמור עיי"ש והנה בהא דנתייחדה דאה"ע לעיל, הא לפי דעת הפ"י הא נפקא מרוב בנות ישראל דאינו נבעלות ברצון, וא"כ בזה האופן הא הוה רוב ברצון רוב גמור, וא"כ אמאי נאמנת במגו דהא הוה נגד הרוב ודוחק לומר דהא עריו ממגו, מטעם הפה שאסר וכו' דהא קראו לזה מגו, ועוד הלא התוס' סוברים דאין נ"מ בין הפה שאסר למגו, עיין בפ"י כתובות י"ט בר"ה בתוס' בר"ה חזקה אבל לפי דברינו יובן, כי בעת שנתייחדה היינו אנן סהדי שלא נבעלה, כי בחזקת צדקת היא לזה, ואך היא בעצמה אמרה לנו שנבעלה ואנן סהדי ג"כ בזה דהיכא דיש לה מגו, דאמת אמרה וע"כ היא נאמנת, אף מדרבנן דהוה לנו לאסרה בחד ספק, משום רוב ברצון

ואני אומר שהוא מטעם אנן סהדי, כי כל זמן שרואין ויודעין אותה שמתנהגת כשורה, אנן סהדי שלא עברה איסורא המסופק לנו, וזאת החזקה אינה חזקה דמעיקרא, אך היא בכל הזמנים, ואפילו בעת שהיא עושה עבירה קלה יש לה חזקת כשרות וצדקת על עבירה חמורה, דנהי דעברה על הקלה ואברה חזקת צדקת מן הקלות, מכל מקום לא אברה חזקת כשרות וצדקת מן החמורות דאנן סהדי ברבך, דלא תעבור על החמורות, ואעירה לי שני עדים, הא' הוס' בכתובות נ"א ע"ב, על הא דאמר אבא דשמואל דאשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה, חיישינן שמא תחילתה באונס וסופה ברצון, וכתבו התוס', ואין להקשות מאסתר דהוית שריא למרדכי דצדקת נמורה היתה עכ"ל ולפי שיטת הפ"י הא יצאה מכלל הרוב, דהא רוב בנות ישראל אינן נאנסות, ולא נוכל לומר דהוא מטעם חזקה דמעיקרא, דכל נשים דאברה דשמואל הי' להם ג"כ חזקה דמעיקרא, ואעפ"כ חשש לרצון והוא חשש דאורייתא כאשר כתב הפ"י בעצמו שם, משום דזה ג"כ כמו חזקה דסופה ברצון, והפ"י כתב שם רהוא מטעם דרובא ברצון, וע"כ רהוא מטעם אנן סהדי, והוה כאילו ידעין בברור שצדקת נמורה יש לה חזקה גם בשעתה שלא תעשה מה שאסור ואין לחוש להא דכתב הפ"י דאיתרע חזקתה, דאם זינתה אפילו בהיותה פנויה מכל מקום איסורא עברה, זה שייך להקשות, אם הוה אמרינן רהוא מטעם רובא, דנפקא

בישראל כבר אמרו חז"ל ברוח קרשם: "מתלוות בתי דינים הוא חורבן העולם" (ר"א זוטא, פ"ט), ועולמו של ישראל בכלל ועולם הרבנים בפרט עומד על שלשה דברים על הדין, ועל האמת, ועל השלום, ושלשתן דבר אחר הן, נעשה הדין, נעשה אמת, נעשה השלום (ירושלמי תענית פ"ד) יש לנו "אגרות רבנים", "רגל רבנים", "כנסת רבנים", "ועד רבנים" אבל — אם אין שלום אין כלום (ספרא בחקותי) ועל הרבנים להיות מרכיב שלום בעולם, כמדת תלמיד חכמים אמתיים שהולכים בדרך תורתנו הקדושה שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג')

אנו לשלום — מי יהיה הפותח בשלום תחלה?

חרב שמריהו ליב הורוויץ.

לנפשם, א"כ תהי' ראיתי מהתירוץ הא' חזקה למה שחרשתי בקונטרס ועל מה שהעיד כת"ר מפני מה לא הבאתי ראי' מהתום הנ"ל מהתירוץ הא', אומר לו כי יותר בחרתי להביא ראי' מהב' כדי שלא אצטרך להאריך וכן קצרתי בקונטרסי לפרש את המהנה האפרים בפירוש יותר אמיתי הכל מאותו הטעם, כי בארצנו זאת הוצאת הרפוס הוא למעלה מכהי, ועכ"ז אפריון נמטי לכת"ר בעד הערתו זאת כי חיתה במקומה ומה שהעיר כת"ר שהר"ן אינו סובר כהט"ז במשקל הראשון חשבתי לומר דהא דברי הר"ן מוכרחים במתניתין דמגורשת ואינה מגורשת קתני, וא"כ תהיה קושי' חזקה מהמשנה בין על הש"ך ובין על הט"ז, ובשלמא להש"ך לשיטת כת"ר דהוא חולק על הט"ז, איכא לתרוצי, משום דהכא נגד חזקת חיות איכא חזקת היתר ליבם, עיין ביבמות דף ל' ע"ב, וע"כ הוה ספק מגורשת, אבל על הט"ז קשה ממתניתין אך לסוף אמרתי כי באמת מהמשנה ליכא לאקשו' על הט"ז דבלא הר"ן היינו יכולין לפרש את המשנה, דזמן המיתה הי' ידוע אך הספק הי' על זמן נתינת הגט, אך לפי הבנת הר"ן דמתניתין מיירי בספק המיתה, מדפריך דהוה ליה לאוקמיה בחזקת חיות, א"כ יכאורה יהי' ראית כת"ר נכונה, ובפרט שמצאתי ראי' זאת הביא הש"ש בשמעתא ג' פ' ה', וא"כ יהיה קושי' להיפך, מי הכריח את הר"ן ז"ל לפרש את המשנה בנונא שהספק הי' על זמן המיתה ולהקשות הי' לו לפרש דהספק הי' על עת נתינת הגט, אך לפי מה שכתבתי בקונטרסי שם משם הנומי' תלמידו של הר"ן בב"מ דריגלות הוא במשנה ובגמרא לעסק בדברים השכיחים עפ"י רוב ועיין במעריני יום טוב פ' גיד הנשה על הרא"ש סימן כ' אות ש' בסופו, ועיין בתוספות הולין דף צ"ח ע"א בד"ה בביצת אפרוח בסופו וע"כ הי' מוכרח הר"ן לפרש המשנה דהספק הי' בזמן מיתה, רמילתא דלא שכיחא הוא להיות הספק בזמן נתינת הגט, דאיכא ערים, ולא שכיח שישכחו זמן נתינת הגט, וע"כ פירש הר"ן דקאי על זמן מיתה, דהוא מילתא דשכיחא לטעות בשעה המוגבלת שמת בה אימת הי' אם לאחר נתינת הגט או קודם וא"כ כמו דזה מילתא דלא שכיחא הוא לטעות בזמן נתינת הגט משום כיון דאיכא ערים, א"כ זה נמי מילתא דלא שכיחא לטעות על זמן מרובה, כגון שהספק הי' אם זמן המיתה הי' איוה שכתועת קודם או לאחריו דכיון דמיתה קלא אית ליה וקצת ראי' לזה מהא דיומא כ' ע"ב מהא דג' קולות עיי"ש וא"כ שהספק הי' על זמן קצר כגון יום או שעה, ובזמן קצר הלא הט"ז ג"כ מודה כאשר כתבתי שם בקונטרסי מהא דראוהו מבערב חי, עיי"ש את הסברות מה שאמרתי בזה, וא"כ אין כלל הכרח לומר דהר"ן יחלוק על סברת הט"ז או להיפך דהט"ז יחלוק על הר"ן, וכראי ראה וידע הט"ז את הר"ן יותר טוב ממני, ודו"ק

ומה שרוצה לתרץ כת"ר עפ"י שיטתו את קושית הטו"א דיהיה חזקה נגד חזקה וחזקת פטור מסייע לחזקת

כמו שכתבו התוס' בכתובות שם ומטעם זה אמרו בגמ' ב"מ ל"ט דתרתיה לא עברי, ודו"ק, ואל תקשה מסנהדרין בסוגיא דער זומס דאפסק שם דהשוד מקילתא להמירתא, משום דעדים זוממין, כיון דהשורים לשקר בד"מ מצד איוה פניאה, השורים ג"כ לשקר בדיני נפשות מטעם נגיעה יותר גדולה כי באמת ע"ז הוא רק גורם ולא עשו הב"ד שום מעשה רק גמרו את הרין והתורה חייבתו, ועוד הלא הוא רשע דר"מ סבר דהשוד מקילתא להמירתא הלא כאבוי סבר כמבואר שם, וכיון דנעשה רשע אף אם יאמר אמת ערותו פסולה, אבל באשה העוברת על איסורא דרבנן אנן סהדי שלא תעבור על איסור המור דאורייתא דהוא איסור א"א ועיין ביו"ד סימן קי"ט וע"כ בגיטין שהזקת כשרות לכהונה בין כה וכה אברה, שאף אם זנתה אחר הגט פסולה לכהונה מטעם גרושה, וחזקת כשרות של צדקת עדיין יש לה, ובעד זה אנו תולין לומר שבוראי עברה איסורא קלילא דהיינו לאחר גרושין, ולא עברה על איסור א"א, כי עדיין היא בחזקת צדקת ואנן סהדי בדברי, לא כן הוא בכתובות, דשם אברה בעיני בעלה החזקת כשרות של צדקת, משום שמכחשת אותו ברבר הידוע לו וע"כ, שוי אנפשיה דר"א ואף שבזה צריכין אנו לומר דנהי דהשורה לשקרא אבל אינה השורה לזנות תחת בעלה, מכל מקום לא גרע זה מהא דמחקה לזמן דקטלינן לה לפי רש"י בגיטין שם, משום דאיכא הוכחה, וה"נ איכא הוכחה בעיני הבעל כמה שמשקרת, כי אם היתה אומרת האמת כי פתחה הי' פתוח רק שנבעלה קודם אירוסין אזי היתה מותרת לישוב תחת בעלה, ואין לומר דאליבא דר"א קיימינן, והוא סבר דאינו נאמן להפסיד כתובתה, וא"כ טוב בערה להכחישו מלהודות, כי אם תודה אזי תאבד כתובתה לפי דברי ר"א שסובר, דאם לא הכיר בה בעלה הוה מקה טעות ואברה כל כתובתה, גם זה אינה קושי' דגם בזה יצאה מחזקת צדקת, דאם עפ"י רין אין לה כתובה, הלא גוזלת אותו, ועוד הא באשת כהן קמיירי א"כ אינה יוצאת מחזקת כשרות אם נבעלה באונס, עיין מהרש"א בחולין י"א ע"ב, כי היא לא עברה שום איסור, והאיסור דעברה הוא דנשאת לכהן, וא"כ אם רוצה היא לגזול, מה לי איסור כהונה ומה לי איסור גזילה ואל תשיבני מהא דקו"ל ביו"ד סימן קי"ט דהשוד לרבר אחר' אינו חשוד לדברים אחרים, דהתם דינא קתני, אבל הכא לפי דעת הפלאה בקושיתו לעיל הלא זה תלוי בבעל והוא משוי אנכשיה דר"א כי בעיניו נחשרת, ואפילו אם אינו חשוד מעבירה לעבירה כשהו שווין, מי יאמר שלא אבד את חזקת צדקת שלו אשר חשובה כאנן סהדי ודו"ק, לא כן כההיא דגיטין, דאיכא נ"מ גדולה בין פנויה לא"א, דזה איסור דרבנן וזה איסור חוק, ובב"ד תליא מילתא ובב"ד לא אברה חזקת כשרות וצדקת שלה ומעתה תירוצי התוס' אינו תלוי זה בזה כלל כי כיון שהתירוץ השני די לעצמו, וא"כ מאי זה צירוף ואם תירוץ השני אינו צריך לצירוף, א"כ ע"כ תירוץ הראשון ג"כ די לעצמו כי א"א לומר שהתירוץ הא' אינו מספיק וצריך לשני, במקום שהשני מספיק לעצמו, ואם כן כיון דכל א' מהתירוצים מספיקים

שהרמב"ן קאי על חזקת הגוף, דהבעל המאור כתב דאפילו לשמואל אזלינן בתר רובא בצירוף עם חזקת הגוף, על זה כתב הרמב"ן, ראינו זה חזקת הגוף אשר היא טובה מכל החזקות, כיון דעשויה להשתנות, ואפילו השינוי בא רק ע"י מעשה מכ"מ שוב איננה אלים משאר החזקות אשר בזה גם הבעל המאור מודה, משום דחזקת ממון עריפא מכל החזקות ודוקא עם חזקת הגוף כתב הבעל המאור דשמואל מודה, דהא איתא מחלוקת סוף המדיר איזה חזקה עריפא אי חזקת ממון אי חזקת הגוף ועל זה כתב הרמב"ן, דכיון דעשויה להשתנות אזיל אלימתה של חזקת הגוף ונשארה כשאר החזקות אשר היא חזקה אפילו עשויה להשתנות ע"י מעשה מכ"מ אינה מצטרפת לשמואל עם הרוב להוציא ממון וסברא היא דהא דחזקת הגוף עריף מחזקות אחרות משום דאינה עשויה להשתנות, כמו גבי מומין דיכולה להיות כל ימיה בלא מום אבל היבא דעשויה להשתנות אפילו רק על ידי מעשה, אזל לה אלימתה ונשארה כשאר חזקות שאינן מצטרפות לרוב להוציא ממון אליבא דשמואל, ועיין בכל זה בסוף המדיר ובתוס' שם, וברך י"ב ע"ב עיי"ש היטב וממילא אין שום קושי מהרמב"ן על הרמב"ן, ודו"ס אבל מה שכתב לתרץ דברי הרמב"ן דבאשה שנתארמלה מיירי בנשואה, וא"כ מדהשתא נשואה היתה קודם ג"כ נשואה, זה טעות, דהיבא מצינו חזקה כזאת, כי כל החזקות הם על אותו אופן שהם עתה נאמר שהי' מקודם, כמו גבי מומים וכהנה, אבל לומר מדהשתא נשואה לבעל היתה קודם ג"כ נשואה לבעל אחר זה לא אמרינן, כי הוא נרוע עוד יותר ממרשות לרשות דלא אמרינן מדהשתא ברשות זה היו לה מומין היו לה אותו המומין ברשות של קודם ועיין היטב בתוס' סוף המדיר ויש להאריך בזה, אבל אין זה המקום, ידירו

יוסף דוב הלוי לעווין,

ר"מ בישיבת רי"א, אשר בנויארק

וכו', לא ידענא מאי קאמר, ואם כוונתו לתרתי במקום הדא למה שכתב הרב בורשטיין זה כבר רחיתי בקונטרסי שם, עיי"ש

ומה שהעיר כת"ר לחלק בין מיתת אדם שבא לו מן השמים שפיר אמרינן כיון דעכשיו הוא מת ואדם עומד למות, אית לן למימר שמתחילתו הי' מת, ואין שעה מבוררת למיתת אדם ולא הוה חזקת חיים חזקה, כמו שכתבו התוס' י"א בחולין בד"ה פרה, (במחילה מכת"ר זהו טעות גרול, כי התוס' כתבו זאת אצל טריפא שהבידור בא אחר הספק, ובעת הבידור כבר אית לן ספק שני, שמא היתה נטרפה ביום השני, אבל חזקת חיים חזקה אלימתא היא כל זמן ולא שמענו שמת, כמבואר בגיטין דנותן לה בחזקת שהוא קיים אפילו בחולה, כי אפילו תאמר שהוא טריפה מכל מקום חי הוא, וכותב גט לאשתו, ועובר כביה"מ אם הוא כהן כמבואר בבכורות מ"ה ע"ב, זולת גבי קטלא לא חשבינן ליה כחי, ודו"ס ועוד הלא התוס' כתבו זה קודם שנודע דאזלינן בתר רובא, אבל למסקנא דאזלינן בתר רובא הוה חזקת חיים אפילו לפי טעות כבודו חזקה דאתיא מכח רובא וכהא דאמרינן נשחטה הותרה והנע בעצמך האם אין צריך להתאבל על טריפה שמת אם תחשבנו לאינו חי ועיין בכ"ז כי אין המקום ואין פנאי להאריך) אבל שחיטת פרה אעפ"י שעומרת לשחיטה, אבל זה מונח בירי אדם, וכיון שעומדת לגדל ולדות וכו' ע"כ יש לה עת לחיותה ועת לשחיטתה, ויש לה שעה מבוררת אמרינן אצלה חזקת חיים עכ"ל, תמוה לי טובא, האם בהמה אינה עומדת למות על ידי מקרה, ואדרבה אמרינן בב"ק, אדם ראת ליה מזלא כתיב כי ינת, וכו', אלמא דבהמה רלית לה מזלא אפילו ע"י נניפא מתזקה או מתה, ויותר היא עלולה למות על ידי מקרה מאדם, אך האדם בראותו את בהמתו הקרובה למות מיד שוחטה, וע"כ אמרו סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה, ר"ל במקום מיתת אדם באה שחיטת בהמה, ולפעמים שוחט אדם את בהמתו גם בהיותה בריאה כגון דאוקיר בשרא כדאיתא בב"ב וא"כ בהמה עומדת לשחיטה יותר מן האדם שעומד למות, וע"כ כתבתי שם בקונטרס שהוא עוד טוב ממעשה דהט"ז, וק"ל

ומה שהעיר כת"ר על מה שכתבתי אני שם דהשתא שזכינו לזה, שוב אין אנו צדיכין לומר בקרושין דשם הוא על ידי מקרה כי אם הי' הספק אפילו ע"י מעשה ג"כ שייך חזקה משום דאינה מתקדשת בע"כ כתב כת"ר כי לא כן הוא דעת הרמב"ן במלחמות דיש פ' האשה שנתארמלה, אהא דפריד כיון דרוב נשים בתולות נשאות, כי לא אתי עדים מאי הוה כתב שם דחזקת פנוי' לא הוה חזקה כיון דעשויה להשתנות, דכל בתולות עומדות להנשא, א"כ נראה דהרמב"ן לא סבר סברתו הנ"ל משום דאינה מתקדשת בע"כ, עכ"ל תמוה לי טובא, דאיך יחלוק הרמב"ן על גמרא מפורשת בכתובות כ"ג ע"א שאמרו שם תרווייהו בפנוי' וכו' ופי' רש"י שם עד עכשיו בחזקת פנוי' היתה, ועוד בכמה מקומות בש"ס, ועוד הלא עשויה להשתנות ע"י מעשה, ואין זה נקרא חזקה העשויה להשתנות, אלא

סתירה

לתשובת הרב מהור"ר יצחק שמחה הלוי הדרוויץ, למשיגו הגאון הנודע ר"א קלאצקין נ"י

בקראי התשובה מהרב יצחק שמחה הלוי הדרוויץ להגאון המפורסם ר"א קלאצקין נ"י, שמחוק דבריו בדבר היתרו להנשים הנשואות לצאת פרועות ראש לצמדי בשוק, נשתוממתי על התשובה הזאת להתיר איסור מפורש מכל הראשונים בדברים שאין להם שחר ובמקורים שלא היו דברים מעולם ואין אני מקנא קנאת הפאה הנכרית כלשון המדויק של הרב, ואין לד רב וגאון שיוכיח נשי אמריקה על צאתן פרועות ראש, אחרי ששומע לא יהא להם, כיון שכבר החזיקו בזה, ומוטב שתשגגנה ואל תהיינה מזידות,

המלות האחרונות מהמחבר ואין עליה רדיר ככל הנשים אע"פ ששערה מכוסה במטפחת, וכעת יגיד לכל היוכל היות כדבריו שהמחבר ס"ל דגם בראש גיוו לגמרי אינו אסור רק מצד מנהג, ולמה כתב אות באות כלשון הרמב"ם אע"פ שראשה מכוסה במטפחת, ויא כתב שראשה פרוע ולא יתרי, הלא נראה מפורש שרק בזמן שראשה מכוסה במטפחת היא עוברת על דת יהודית, אבל בזמן שראשה מגולה לגמרי היא עוברת על דת משה, והא דלא הביא המחבר בראש הסימן היכא דראשה מגולה לגמרי, נראה דהמחבר אזיל כלשון המיטנה דהמיטנה מדברת אודות דת יהודית ומדיוקא מדייקים אנו היכא דעברה על דת משה ועיין בדברי הגאון בית שמואל השוקל וסופר כל אות באהע"ז וז"ל על דברי המחבר „הכלל הוא ברה"ו וראשה פרוע לגמרי היא עוברת על דת משה ורק היכא דראשה מכוסה בקלתה או במטפחת הוי דת יהודית אם אינה מכסה בצעיף או בכיכב כפי שיטת הפרישה", ובכלל שחוק הוא לבנות יסוד כזה שהמחבר נושא כליו של הרמב"ם ז"ל ובן ביתו חולק על הרמב"ם בכספה משנה לא העיר כלל על הרמב"ם ופתאום מדהה דבריו

ועתה אבוא לראית הרב מהגאון מהר"ם אלשקר ומחויב אני להגיד לו שלא אוכל סלוח על ראי' זו ויראה הקורא וישפוט זה לשון הרב המשיב „הר"מ אלשקר כתב בפשיטות כזה הלשון, אותן הנשים הבאות מארצות שאין דרכן לגלותן למקום שדרכן לגלותן אם אין דעתן לחזור נראה מפורש ראיסור פריעת הראש תלוי רק במנהג ואשר רצו קצת מהאחרונים לרחוק בדבריו כונות אחרות הנה הכל יפצה פיהם, והמעייין בגוף התשובה יראה שכן הוא", עכ"ל הרב המשיב

שוכו שמים! אך אמר הרב על המגן אברהם שהכל יכצה פיהו בהביאו לשון הגאון מהר"ם אלשקר בסימן ע"ה על הרמ"א שמתיר השערות של נשים שרגילין לצאת חוץ לצמתן היינו שמלבד כובע שעל ראשה יש לה צמת והוא כגד המצמצם השער שלא יצאו לחוץ ואותו מעט שא"א לצמצם ויוצא מהצמת ע"ז מקיל הרשב"א מביא המגן אברהם בשם הגאון הנ"ל, אותן נשים הבאים מארצות שאין דרכן לגלותן מחוץ לצמתן למקום שדרכן לגלותן מותרים לגלות אם אין דעתן לחזור, הרי אתה רואה שמהר"ם אלשקר מדבר רק על אודות השערות היוצאות מחוץ לצמתן ולא השערות שעל הראש ואם תאמין לדברי הרב שהכל יפצה פי המ"א, והר"ם אלשקר מיירי במקום שדרכן לגלות כל הראש והמג"א וכל האחרונים לא הבינו דבריו וכוננו בדבריו כונות אחרות, נראה בתשובת מהר"ם אלשקר בפנים הספר, ואז יגלה לעינינו עולם חדש שמעולם לא התיר הגאון הנ"ל כנגד הגמרא וכל הראשונים לצאת בפריעת ראש לשוק ולפסוק שזה תלוי במנהג, חס ושלום! לא היו דברים מעולם זה לשון הגאון מהר"ם אלשקר בסימן ל"ה: „שאלה, שאלת ממני הידיד אם יש לחוש לאלו הנשים שנהגו לגלות שערן מחוץ לצמתן להתנאות בו כי יש מי שהורה ואמר שגם זה איסור גמור ובה אמרו חז"ל שער באשה ערוה עכ"ל

כדברי הגמרא בשבת וכביצה בדבר שאין מפורש בתורה כדעת הר"ן אבל לב כל רב ירא וחדד לדבר ה' דוי בראותו הפרצה בדת ואין לאל ידו להושיע, והנה פתאום בא הרב הנ"ל וחירש שכל האיסור הזה יסודו במנהג ולא יותר ולכן רשות ביד הנשים להתנהג כחפצן

ולוא היה איוה דבר ממש כהיתר הרב הנ"ל, לא יצאתי המערכה אך שגגה בידו וכעת רוצה לעמוד על דעתו ואבוא לתכן תשובתו, כי ספרו לא ראיתי הרב הזה מביא ראי' מרש"י כתובות ע"ב, שאין דרך בנות ישראל לצאת פרועות ראש, מזה נראה שכל עיקרו של האיסור אינו אלא מכני שכבר נהגו כן

אם שבאמת לשון רש"י מחוסר הכנה אבל אין זה נוגע לעצם האיסור אחרי שמקשה הגמרא מפורש דת יהודית הלא דאורייתא הוא ומבאר רש"י ז"ל אמאי לא קרו לה דת משה, היוכל היות, שרש"י בעצמו יסתור קושיית הגמרא שמקשה על המשנה דסוכת דהאשה שיצאה לשוק בראש פרוע עוברת רק על דת יהודית, הלא דאורייתא הוא ועוברת על דת משה, ורש"י יסבור שזה רק מנהג ואיד הוי דאורייתא ועיין בדברי הגאון הגדול ר' פנחס ז"ל, בספרו היקר הפלאה על כתובות על הרש"י, וזה לשונו: „נראה דבלשון ראשון ס"ל דמהא דמשמע דמההיא שעתא לאו פרועה הוית אין זה נקרא דאורייתא דאע"ג דהמנהג הוא כן וכתוב המנהג בקרא אינו דאורייתא ולא שייך נמי לשון אזהרה כראתא בפרק נגמר הדין דליכא למילף מדקאמר צדיקי דקימא ותו דילמא בעזרה שאני דהא אפילו בהר הבית היו צריכין להתנהג באימה יתרה כראיתא במשנה ומנ"ל במקום אחר ולפי' הראשון א"ש דמוכח מהעונש שעשתה עבירה בתחלה בגלוי ראשה" עכ"ל נראה מדברי הגאון דקשה לו גם כן הלשון השני שברש"י, כהערת הרב הורוויץ נ"י, ומתריץ הוא דלכן נד הלשון ראשון מהלשון השני והנה הרמב"ם פרק כ"ד, מהלכות אישות פוסק בפירושו, שאם יצאה ושער ראשה גלוי עברה על דעת משה כקושיית הגמרא, ואיזו היא דת יהודית הוא מנהג הצנועות שנהגו בנות ישראל ואחר מהם היינו אם יצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין עליה רדיר ככל הנשים אע"פ ששערה מכוסה במטפחת כמו קלתה עברה על דת יהודית, ולא מצאתי איוה פוסק שיחלוק על הרמב"ם שיסורו מהגמרא

וראית הרב המשיב ממרן המחבר בש"ע אהע"ז סימן קט"ו שלא הביא כל בראש הסימן הנזכר בזכרו שמה מעוברות על דת משה דיוצאת בראש מגולה בשוק הוה עוברת על דת יהודית ושינה ככונה מלשון הרמב"ם והביא רק שראשה פרוע בשוק היא עוברת רק על דת יהודית מנהג הצנועות שנהגו בנות ישראל ואלה הם הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת יהודית יוצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין עליה רדיר ככל הנשים עכ"ל נראה דס"ל להמחבר דכל עצמו של איסור פריעת ראש אינו אלא משום מנהג עכ"ל הרב המשיב אתפלא מאד על ראי' זו ואיני יודע מה הוא סח מתחלה אשאל מהרב הנשאל פשט המחבר הזה ולמה לא העתיק הרב

הרב מליובאוויטש וחזוק התורה

מאת

הרב יהודא יהושע פאלק איזראעליט רב רטשעלסי, מאסס

סוד קיומו של ישראל מעת היותו לגוי, הוא מפני שמעולם לא פסקה שכינה מישראל כמו שאמרו (מגילה כ"ט) תניא אמר רשב"י בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו שכינה עמם וכו', ואיה מקום שכינתו כביכול? בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בד' אמות של הלכה ותה"ל כי מעולם לא פסקה ישיבה מישראל, אברהם זקן ויושב בישיבה וכו' עד דורנו זה יש לנו גם עכשיו גדולי ישראל זקנים וישיבים בשיבה להאיר עיניהם של ישראל בתורת ה' ית"ש

אבל קיומן של הישיבות בכל מקום ובכל זמן, ובפרט בימינו, תלוי במסירת נפשם של גדולי האומה על ישראל, על התורה ועל הרת, כמו שאמרו ז"ל, כל מצוה שב"ד מוסרים נפשם עלי' מתקיימת בידיהם וע"י מסירות נפשם זוכים לכבוד לגדולה ולרוח הקודש. (מדרש במד"ד פ' י"ב) זוכים לכבוד שיהו דבריהם נשמעין; זוכים לגדולה שתצא מחשבתם הטובה לפעולת אדם, ואין לך גדולה יתרה מזה לראות בהשתלמות האידילי הנשגב בפועל; ויזכו לרה"ק כי יקום בהם הכתוב ואזניך תשמענה דבר מאהריך לאמר זה הדרך לכו בה ולא עוד אלא שיוזכו להשפיע מרוחם על בני העם, רוח דעת ויראת ה'

ועל פי זה יתבאר דבריהם ז"ל על הכתוב הוא אשר דבר ה' בקרבי אקדש (ויקרא י' ג') היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקרש בכבודי א"ת בכבודי אלא במכובדי א"ל משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיעדיו של מקום, והייתי סבור או בי או בד עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממד (מובא ברש"י מת"כ) והענין כזה: אעפ"י שעשו ישראל את מלאכת המשכן כדיוק ככל אשר צונו כד"כ; וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו בכ"ז היו צריכים, כדי שישררה ה' שכינתו בתוכם, בי אחר מגדולי ישראל יתרומם ויקדש את נפשו להתפלל בקדושתו ית"ש להמשיך השראת השכינה בתוך בני ישראל למטה

והנה במשך המהפכה העולמית, בשעה שהשטן וכל מלאכי זעם פרשו מוטות כנפיהם השחורות על פני כל הארץ, וגברה הרעה כי נלכדו במלכרתם רבים אשר מבני ישראל יצאו, בעת ההיא אשר החושך כסה ארץ, ושואה על שואה באה כי קמו עלינו מכל עברים להשבית דת ודין להכחיד צפוננו, היא תוה"ק ולכלות כל זרע ישראל; בעת צרה זאת אשר רבים אמרו: "נגורנו לנו, אין תקוה לנו עוד", בעת רעה זאת הקים ה' לנו מושעים בי קמו קברנטי ספינת ישראל במסירת נפש נפלאה ויקראו בקול אדיר וחזק: "אל הספינה ישראל!" וצעירי ישראל

ג' דברים מסר משה נפשו עליהם ונקראים על שמו, ואלו הן ישראל והתורה והדינין (מדרש ש"ר פ"ל)

בכל תקופה ותקופה בתולדות ישראל נמצאו רבים משובי העם המוסרים נפשם על קידוש השם, מהם אשר שמו נפשם כנפש על ישראל כפפוס ולולינום וחבריהם; מההם שמסרו נפשם על התורה כרע"ק ור"ח בן תרדיון וחבריהם; ומהם שמסרו נפשם על הדינין, היינו, על דתנו הקדושה, כמתתיהו ובניו ושבעת בני חנה ודומיהם אלאפים

והנה כל המוסר נפשו על ישראל, על התורה ועל הרת מקדש בזה שם שמים ומקיים המצוה ונקרשתי בתוך בני ישראל, כמש"כ הרמב"ם בריש פ"ה מהל' יסה"ת, וביאור הדבר ע"י מסירת האדם את נפשו לאל חייו מתרוממת הנפש להתכלל בצדור החיים, ולא נפשו לבריה מתרוממת ומתקדשת כי אם גם נפשות כל ישראל מתרוממות ומתקדשות עמו, כי האדם העליון הזה מעורר במעשיו כלבו של כל אחד מישראל התפץ להדמות לו בתשוקתו להתרבק באל חי קוי אוד קדושה יוצאים מלב אנשי קודש אלה ומתפשטים וחודרים עמוק עמוק בלב בני העם ומעוררים זעזעו של כלות הנפש ומתלבטים באופנים שונים ובמדרגות שונות בלב כל אחד לפי מדרגת התפתחות כחותיו הנפשיים וע"פ קירובו לקדושי עליון אלה וכבר אמרו ז"ל כל הרבק לת"ח כאילו רבק בשכינה, ובאשר יתקדשו ישראל בקדושה של מעלה יתקדש שם אלהי ישראל בקרבנו

השאלה תשובת מהר"ם ז"ל, אירא ראין בית מיחוש לאותו שער כלל כיון שנהגו לגלותו וההיא דשער באשה עדה לא מיירי אלא בשער הראש ועל זה מביא בסוף שאותן הנשים הבאות מארצות שאין דרכן לגלותן מחוץ לצמתן לכקום שדרכן לגלותן מותרים לגלותן אם אין רעתן לחזור ולמה שולח הרב המשיב לתשובת מהר"ם אלשקר אחרי ששם ההיפך מדבריו? לכן האיסור לצאת פרועות ראש לשוק במקומו עומד ומה שנשי אמריקא אינן שומרות האיסור הזה אינו נוגע אפילו כקוצו של יוד בעצם האיסור אחרי שיש עור איסורים שנהגו היהודים בני אמריקה להקל האם נאמר שאיסורי חז"ל תלויים ועומדים למשפט יהודי אמריקה?

ובשולי מאמרי אמר שלום להרב המשיב וכבודו יקר בעיני אך האמת נר לרגלי ובשמו ארבה, וכזה אסיים, **רפאל מרדכי בארישנסקי,**

מי שהיה רב בהאמעל וכעת בוואשינגטאן, ד ק

בני ישראל נושאים דגל התורה והדת ביד רמה ולא נחת מפני כל; המות לא יחרדנו ויסודי הנוף לא יפילו אימתם עלינו תיסרונו — ויסורכם אינם יסודי עולם תמיתוננו — ומיתתכם אינה מיתת עולם ודעו לכם כי מטרתכם להשבות מפנינו את קרוש ישראל מכם והלאה כי רבים אשר ישובו אל ה' ואל תורתו במותנו על התורה מאשר ישיבו אליו בחיינו

דברים אלה שיצאו מפי איש אשר לא בא אל פיו כ"א לחם יבש אהת ביום, מפי איש אשר דכאו לארץ חיתו בהדר צד ואפל זה י"ח יום, דברים אלה שיצאו כנאון עו ה' אלהיו פעלו פעולתם אפיו' על המקולקלים שבהם, ויעל ביד גדולי ישראל הטות לב השופט לשנות מאסרו למאסקווא, ומשם לעיר אחרת, עד אשר עלה בידם להוציאהו חפשי ולהוציאהו מן הארץ הזעמה פרטי הרבנים טרם נודעו בקהל כי גם למקורביו ביותר הוא כותב בחירות יתרה

אחינו היקרים! הנה לפנינו איש נפלא אשר עלה כיונק לכנים וכנאום לפתע עלה למעלה ראש וישתגשג וישלח ענפיו בכל קצות הארץ ויהי כאחד הקרושים אשר בארץ הכהה, הקרושים אשר מסרו נפשם על התורה על הדינין ועל ישראל, ומשם זכה באמת לכבוד, לגדולה ולרה"ק עומדים אנחנו משתאים בהתבוננו על מפלאות ה' נורא עלילה על בני אדם בכל דור ודור רואים אנחנו כי חסד ה' עלינו, כי בכל דור ודור לא עזבנו ולא נטשנו כי בכל דור ודור יעמוד לנו שופטים אשר במעשיהם יותר מדבריהם יתעלו להיות מנהיגי הדור והיה ה' עמם וזכו לכבוד, לגדולה ולרוה"ק, יתרומו וירוממו אותנו, יתקדשו ונקדש אתם ויקוים בהם ובנו הכתוב „ונקדשתי בתוך בני ישראל“

והנה מריגא אנחנו שומעים קולו קול עז, קורא אל אחינו יושבי ארץ אמעריקא, אל אחינו הקשורים בפנימיות נפשם בה' ובתורתו „אחים! חזקו והתחזקו בעד עמנו ודת קרשנו!“ שומעים אנחנו אותו מדבר נמרצות „אל תתנו חומת בת עמנו לנפול, אל תתנו בתי התורה בכל מקום שאין להשם! עת צרה היא, אל תתרפאו, חזקו ידים רפות, כי מצרה עצמה ימצא לנו ישועתו התעוררו יהי ה' עמכם! בחורי ישראל מוסרים נפשם על דבר תורה, בוחרים להמית נפשם באהלה של תורה, תנו ידכם להם ועזרתם אותם! ומה המה מבקשים מכם? רק שבר רעבון נפשם, לחם צד ומים לחץ אחים, אם עוד זיק אהבת תורה בלבכם דבקו בת"ח להנהות אותם מן הברכה אשר ברככם ה' ויקוים בכם הכתוב „ואתם הרבקים בה' אלקיים חיים כלכם היום“

ומה נשיב לו?

הנחריש? הנאטם אונינו משמוע קול ה' יוצא ממצוי הנפש של האיש הפלאי הזה ומעמק לבם של כל גדולי האומה המתחננים אלינו: „אחים, הושיעו, אל תעמדו מרהוק; בני תורה טובעים בים של צרה מתאבקים עם הרעב המר“ ואנחנו נעמד כיננר? לא, לא אאמין כואת על עם ה' צריכים אנחנו רק לעורר את העם ובודאי יענה לקול קריאת גדולי ישראל, ולתחנת אלפי בחורי צעירי ישראל.

מבחוריהם שמעו לקול הקריאה ויתקבצו מכל עברים ללכת אחרי מוריהם באשר ילכו, וגיל התורה נשמע במרחקי ארץ בנודם בגולה כי ה' הולך לפניהם לנחותם הדרך אחינו היקרים, בין קברנטי ישראל יצא הצעיר בכלם שמסר נפשו על התורה על הרת ועל ישראל במרץ שאין דומה לו, ה"ה ר' יצחק יוסף שנייערסאן שליט"א עוד בהיות אביו הצדיק מהרש"ב זצ"ל חי ה' הוא יד מינו ליסד לשכלל ולהחזיק הישיבות שהוקמו לתורה ולרת בערים שונות, אבל הדרך שבהר לו אחרי מות אביו הראה רוממות נפשו כי היא באמת: „תפארת לעושה ותפארת לו כן האדם“ כי במסירות נפש ממש הרביץ תורה וילמד קשט ורת בישראל, קבץ כסף להחזקת תלמידי הישיבות וההדרים; הרפים סדורי תפלה, בחוץ למדינת רוסיא המועצית ויביאם ויחלקם בחשאי למלמדי תינוקות כי בימים ההם לא נמצא שם אף עלה אחר מסרוד תפלות, והיתה הסכנה לבל ישתכח שם שמים לגמרי די זה מכני ישראל — כה עבר עבודה גדולה במרץ נפלא עד אשר נתפש ויאסר שמונה עשר יום וחצי ישב בחצר מות היא מצורת פיאטרא פאוועל בלענינגראד, מקום אשר אסירי הממשלה אסירים שם; בכלוב צד שמו אותו ומימינו ומשמאלו כלובים רבים ובתוכם עצורים אסירי עני קול שועת מרובאים נאקת חללים, נחרת גוססים נשמע מכל עברים ונפש האומלל אל אל תשוע: „הצילה מחרב נפשי מכלבי זעם יחירתי“ ומה גדול כחו של האיש כביר הכה, יודע הוא, כי אם יאמר מלה אחת כי לא ישוב עוד לעורר בני עמו לשכור תורת אלהיהם יעזבוהו לנפשו, ואם ימאן — עתיד הוא למות מות תנשוקים והוא באחת. ה' הוא האלקים ואותו אעבור עד נשימתי האחרונה“

שוכטי רשע יושבים למשפט, והאמלל אסיר נחשתים הובל לפניהם — „מה שמך?“ שואל שוטר המשפט —

שמי יצחק יוסף בן שלום בער שנייערסאן
ש — מה מעשיך?

ת — מורה לפני ישראל רדך ה' לעשות צדקה ומשפט
ש — הידעת כי עברת על חקי הממשלה ועונך גדול מנשוא?

ת — ה' אלהי השמים ואלהי הארץ הוא המושל בגוים אותו אעבר ובשמו אקרא

ש — האמנם אלהיך מצוד לבלתי שמוע לחקי הארץ אשר אתה גר שם?

תשובה: — על גופנו על רכושנו אתם מושלים ויש לנו לשמוע לחקי הארץ אשר חוקקתם, אבל לא על אמונתנו ודתנו ברבר הזה אין ארון לנו, כי אם ארון כל הנשמות ויוצר רוח אדם בקרבנו

— הנך קשה עורה, — קרא אחד השופטים בחמה, — אם תקבל עליך לבלתי שוב לכסלה לבלתי הפץ דעותיך בין בני עמד להחשיך עיניהם באמנת הכל, הרי אתה חפשי לנפשך, ואם תקשה ערפך, דע כי אחידתך מרה ועגוש תעגש בעונש אכזרי לאות לבני מדי

— טעית אדוני השופט, טענת גדולה, לא דעותי אני מפיץ בין בני עמנו, משתרל אנכי להורות לבני עמי תרה"ק העתיקה וזה כנ' אלפים שתי מאות וארבעים שנה אנחנו

מאמר "תורה אור"

צבי הירש הכהן וואלק ז"ל

חנה פה פינסק

(ס ו ף)

ה) אמנם כן, יקירי, דעת לנבון כמוהו נקל כי טודי האחרים האלה הצגתי לפניו כהיום מפרשה זו ממעלת "למוד התורה" הם רק כמו קוים ושרטוטים אחד אחד מני אלף ממה שראוי לדרוש מפרק זה, ואם באנו לכתוב אין אנו מספיקים, ותקצר היריעה מהכיל, ורק כמלקט בראש האמיר הבאתי לו למנחה טהורה קדש בכלי פרי הלולים למעט ממעלת התורה ולומדה, אפס מקצה ממה שאני רגיל לדרוש בראש הומיות כפעם בפעם מיום עמדי ת"ס, מיום הביאני ה' לרעות ביעקב עמו ולהשפיעו ולהאציל מעט מכחי הרל להנוסעים על רגלי ולהמקשיבם בקולי באזן שומעת הודות לה', וזה כל מושד דרכי מעורי לשאת מרבנות למול הקהל רק מקצוע זו שאין למעלה הימנו, כמו שאמר התנא בן בג בן, "הפוך כה והפוך כה דכולה בה" וממנה פרי נמצא לחלק המעשה ופרטי ריני המצוה גם לקניני המדות היותר טובות והרצויות אשר כרוח צח שפיים היא מרחפת בערן גן אלקים בתורה הכתובה והמסורה היא תורה שבעל פה אשר לא יחסר כל בה, הוא שאמרו ומנה לא תווע, כאמור למעלה

ו) השטה האחרונה מכל אשר הרה והנה רוחי בקחתי דברים בעת את כ/, אחת אשאל מאת יקירי, אותה אבקש, אשר אם לא נכחד ממני עבודתו הרבה בשאלת המחיל והכלכלה מבקר ועד ערב, ומה גם בשבתו בארץ ההדרשה נקורת המרכו להעבודה והמעשה, ורגליו כמו לנחשתים הגשו אחוזות בבבל, "בת-מטטרד", "בת מיזהב" כטרדת הזמן ההומיל, בכל אלה, עת ומשפט יודע לבב חכם אשר קול דודו ית' רופק פתחי לבבו, להאציל קביעות שעה בשיעור מיוחד בכל יום לכל הפנים ללימוד דף גמרא משפט דבר יום ביומו אשר תעלה לריח ניחוח לפני ה' כעולת התמיר, "וקבעת עתים לתורה" היא השאלה היותר כוללת ומקפת לכל מיני ומיני בני אדם לפי צבעיהם השונים כל הר והר לפום חורפיה דילי, כמבואר במשלי רבנא פ"ו אר"י בא וראה כמה קשה יום הדין שעתידי הקב"ה לירון את כל העולם כולו, בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה, הקב"ה הופך פניו ממנו וגו', בא מי שיש בידו שני סדרים או שלשה, הקב"ה אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית אותם בא מי שיש בידו הלכות, א"ל בני, "תורת כהנים" למה לא שנית בא מי שיש בידו תורת כהנים, הקב"ה א"ל בני חמשה חומשי תורה למה לא שנית בא מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, א"ל הקב"ה למה לא למדת אנדה בא מי שיש בידו אנדה, הקב"ה א"ל בני ת ל מ ו ד למה לא למדת בא מי שיש בידו ת ל מ ו ד הקב"ה א"ל בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה, כסא כבודי היאך

הוא עומר, השמל היאך הוא עומר עכ"ל ברגלונ רב (יעוי' כנפש החיים שער ד' פ"ב) יעוי"ש, מי יתן ויהיזיק כ' בלמוד דף גמרא בשיעור קבוע כצור חזק בכל יום ויום לכל ידה ממנה, כי אז אשרי חלקו, ויקוים בו כל החזון האמור במדרש משלי הנ"ל, ושכרו יהי נכון בזה ובכא

ז) הכי נכבר בימי מועד וחו ובשבתות השנה ימי מנוחה ושבייתה מעבודה ומעמל אנוש, והם שבת שבתון קדש לה' ולתורתו, כמו שאמרו בירושלמי שבת פ' ט"ו הלכה נ', לא נתנו שבתות ויו"ט אלא כדי שיתעסקו בהם בתורה, וע"ד שהמליצו במדרש אבכיר הובא בילקוט. אמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו, זה רץ לביתו ולעבודתו, תורה מה תהא עלי, א"ל הקב"ה יש לך בן זוג ושבת שמה, כפי המובא בטור ויעוי' בביאור הגר"א או"ח הל' שבת סי' ר"צ ס"ק א' ר' בארוכה, אשר ע"כ זה שמם בתו"ק מוערי ה' ומקראי קדש, כמו שפירש הספורני אמור (כ"ג ב') על הפסוק "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מוערי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי שהרצון בזה כתב הספורני בזה הלשון אמר אותם מוערים שתקראו אותם מקראי קדש פו' אסיפת עם לעסקי קדש כמו חורש ושבת קרא מקרא, וכן על מכוז הר ציון ועל מקראיה, והולך ואומר אלה הם מוערי, הם אותם המוערים שארצה בם, אמנם כשלא תקראו אותם מקראי קדש אבל יהיו מקראי חול ועוסק בחיי שעה בתעוננות בני אדם בלכר לא יהיה מוערי ה', אבל יהיו מועריכם שנהא נפשי, עכ"ל הטחור ובחבורי הגדול על הספרי בפ' פנחס פסקא קמ"ד על הפסוק ביום הראשון מקרא קדש הרבינו חזון בזה בישיע ה' ועד"ו אמרנו בבאר מואמרם ז"ל בילקוט שיר השירים על הפסוק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי, ואמרו בילקוט, אחותי זה ישראל שנקראו אחים למקום וגו' יונתי זו מדה שנצטוו ישראל במצות כיונה עכ"ל, והוא פלאי, ולפי דרכנו אמרנו לתת חוזה בעומק מליצתם ז"ל, כאשר היונה הזו לפי טבעה הנודעת הושם לה מאביר הטבע היא משונה במינה מיתר העופות בעלי כנפים למיניהם כמו שאמרו במדרש כל העופות כשהן יגיעין הם נוחין ע"ג הסלע, והיונה בשעה כשהיא יגיעה פורחת באחת ונוחה באחת, עכ"ל המדרש, כמו שרמזו בזה תוס' שבת מ"ט ר"ה כנפיה מנינות עלי, וזהו כונת הכתוב "מי יתן לי אבר כיונה (תהלים נ"ה ז') אעופה ואשכונה" היינו כמו כנפי היונה שיתקיים בו אעופה ואשכונה כאחד. ובהחזיון הזה היא גם מצות השבת שנתנה כמרה אשר שני ההפכים בנושא אחד יתחברו בה כי נתנה לשבייתה ומנוחה מעבודת החומר והגוף, ולעומת זה היא נתונה לעבוד ולמשא בעסקי הנפש והרוח לקדש את השבת בראוי לו

תלמיד חכם וכהן

גרסינן במס' שבת (דף נ"א ע"ב) לוי בריה רב הונא בר חייא ורבה בר רב הונא הוי קאזלי באורחא קרמיה חמרא דלוי לחמרא ררבה בר רב הונא חלש דעתיה דרבה ע"ש לכאורה קשה אמאי איקפד על לוי בשלמא אם היה לוי עושה מעשה, כגון שהיה מכה את החמור בשוט או שבעט ברנגלו או שצעק על החמור, או היה מקום לרבה להקפיד על לוי ואם כן היה לו יותר לרבה לרזן את לוי לכף זכות וליתן האשמה על החמור ועוד קשה, הא איתא במס' מוע"ק (דף כ"ה) ררבה היה עניו גדול מאוד, ואמאי הקפיד על מעשה דהחמור עור קשה, מצינו במס' סוכה (פ כ"ו) ר"ח ורבה בר רב הוני כי הוו עיילי בשבתא דינגלא לנביה דריש גלותא הוו ננו ארקתא דסורא, אמרו אנן שלוחי מצוה ופטורין עי"ש לכאורה קשה לפי מה שפירש"י במס' מנ"ק (דף כ"ה ע"ב) דר"ה אביו של רבה היה הריש גלותא, ואם כן אמאי לא הלך רבה לאביו הריש גלותא זה רב הונא, והיה מקיים גם כן מצות כיבוד אב, וגם היה מקיים מצות סוכה ואף שנאמר שלוח מצוה שעוסק במצוה פטור ממצוה אחרת, אבל בנידן דידן היו שני מצוות, וגם שהיה בעת שישן על ארקתא דסורא, ולא ראיתי מי שהתעורר על זה

ואפשר לומר לענ"ד, להביא מזה ראיה דלא היה רב הונא ריש גלותא, ועיין במס' סנהדרין (דף ה') ע"ש ומזה יש להביא ראיה לענ"ד לבעל סדר הדורות דר"ה לא היה ריש גלותא ע"ש וכן יש לי להקשות קושיא הנ"ל גם על אביו, דאיתא במס' ברכות (דף מ"ו) דרבין ואביו הוו קאזלי באורחא קרמיה חמריה דרבין לראבבי קפיד אביו ע"ש לכאורה קשה איך קפיד אביו על חמרא דרבין, הא ה' לראבבי לרזן את רבין לכף זכות וכנ"ל שלא הספיק לומר נילי מד והלא מצינו (במס' יבמות דף ק"ה, ובר"ה דף י"ח) שהיה איש טוב ועסק בנמ"ח ע"ש ויש לומר דאיתא ביו"ד סי' רמ"ב סל"ב תלמיד חכם שמחל על כבודו כבודו מחול ע"ש ובבבא הגולה שם כציון דין זה שמקורו במס' עירובין (דף ל"א) אבל זהו טעות, דנמצא במס' קדושין (דף ל"א) ובמס' ע"ז (דף י"ט) מהדר אמד רבא ע"ש והטעם הוא משום דהתורה דיליה ע"ש והשתא נחזי איך הרין נבי כהן אם יכול למחול על כבודו אם לא? ולענ"ד יש לומר דבין אם הנהנים שלוחי דרחמנא או שלוחי רידן (נדרים דף ל"ה וקדושין ל"ג) אפילו הכי אינו יכול למחול משום דלא רמי כהן לתלמיד חכם אף דבמס' נדרים (דף ס"ב) מדמינן ת"ח לכהן ע"ש, הוא רק ליטול בראש, דרק בכהנים נאמד וקדשתו מפורש ועיין במנחת חינוך על התרי"ג מצות בברכת משה שם והעלה בפלפול גדול דוקדשתו נאמד שהוא מצוה מדאורייתא ולא שהוא אסמכתא ולא כמו דאיתא במס' נטין (דף נ"ט ע"ב) ע"ש

ולענ"ד נראה דלא רמי ת"ח לכהן, דהוא פשוט, דהת"ח

במקרא קודש בתורת ה' ובעבודה היותר ראוי' למזון הנפש, הוא שהמליצו חכמינו ז"ל יונתי זו מרה, שכינונו על מצות השבת שנצטוו עליה במדה אשר כמות כיונה הזו במעוז כנפי' היא פורחת באחת, ונחה באחת, והכן בזה

ח) ולכן מה טוב ומה נעים יהי' חלקו אשר בימי השבתות יאחזו לו שעורים קלים ומיוחרים, היינו מלבד קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, שהיא חובה מיוחדת מפי חז"ל עד שאמרו וכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאיריכין לו ימיו ושנותיו (ברכות ח') והיא קבועה להלכה בשו"ע או"ח סי' רפ"ה ויסודתה בהררי קדש, הנה נוסף לזה יתר שאת להעוסק בסדרא דיומא להבינה על בורי' בפירש"י ונושאי כליו, יעוי' בשו"ע סי' רפ"ה הנ"ל סע' ב' שם, וירא אלקים יוצא את כולם לאחוז בזה גם בזה כמבואר בשו"ע ובביאור הגד"א במקומה יעוי"ש, ואם יוכל להאציל עתותיו לעיין גם בפירוש הרמב"ן אשר בכל מקום אשר דברו מגיע בפי' התורה שפתותיו נוטפות מוד והוא "יסוד האמונה ושרש התורה והעבודה" כמו שהמליץ עליו הגאון הח"ס באחת מתשובותיו, הוא למוד הגון מן המוכרח אשר אין למעלה הימנו, כמו כן למוד המדרש מפרשת השבוע, אף באחוזו למודו מקפלו ובמרוצה, הוא למוד נאה ומשובח, האומנם מי תכן רוח מאמרי האגדה בפנימיותם אשר למדבתם רמות ידברו וסוד אלקי צפונה בקרבם ועומק חידתם לא נתפרשו רק להאלקים לבני העלי', אבל כבר משלו משל להנכנס לחנותו של בשם אשר גם במעט הריח אשר קלט לפי ערכו היא לקטורה באפו ומוצא כה מה שמוצא כה לעדן את הנפש ולקשט את הרוח ולקרב את לבבו לאביו שבשמים, וכפי מאמרם ז"ל "אם אתה רוצה לדעת את בוראך, צא ולמוד אגרה, שמתוך כך אתה מכיר את בוראך" כן במועדי א' וזמני ששון הנחילנו ה' מה טוב והגון אשר יבחר לו ללמוד מעט הלכות הג בהג וכדומה שכך תיקן משה רבינו ע"ה לישראל כמו שאמרו שלהי מגילה ויתר מקומות בתלמודיו, וכמבואר בפוסקים, וכמו תשער נפשי אשר כ' ימצא את לבבו נאמן לכלכל עתותיו במשפט ככל עת ועונה בדרך אשר סללתי לו, ובגלל הדבר הזה יקיים בו. כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין, ואחרית ישרים יבורך, אמן סלה תמו דברי יקירי, אך אשרו ועשות טוב כל יתמו, וה' הטוב יאמץ את לבבו זה כל הימים, כמו שאמרו, הבא לטהר וגו' ואלקי מרום יוסיף לו אומץ וטהר ידים, חילים יגבר ביתרון הכשר ברת אמונה בחר לו להיות נאמן עם אלקים ותורתו, גם בהררכת צאצאיו זרע ברך יהיו יברך ה' הקטנים עם הגדולים, ויוכה לגדלם ולהנכס על ברכי הדת והיהדות ואמונה טהורה וצדופה, וכהעץ כן יהי' פרוי למשכיל שתולים בנוה על פלגי הדת ואמונת אומן כפי מורשת אבות, והנה כי כן יבורך גבר ירא ה' אשתך כנפן פורי' ונו' כאמור בתפלת דוד המלך ע"ה, אמן והנני חותם בשם שלום בברכה המשולשת האמורה עם הספר כנפש האחוז באהבת ישרי לב אשר קרבת אלקים ותורתו יחפצון, הורש אשרו וטובתו לעד

והנה הרבר מפורש כדברי הרמב"ם פ"ק ז' מכלי המקדש הלכה ו' שכתב, ברנל מוסיפין שלש לפתיחת שער התחתון והוא שער עזרת נשים עכ"ל וכן תפסו כל המפרשים הקדמונים רבינו שמשון והרא"ש במדות שם, רש"י סוכה שם ויומא ט"ז ע"א ובפסחים ס"ד ע"א, וכן בתוספות ישנים יומא שם, והתוס' כתבו בפסחים פ"ב ע"א דשם היה מעמיד את הטמאין בשער המזרח דקאי אשער עזרת נשים, ע"ש

ואי אפשר כלל לומר שיש מי שסובר שלא היה חומה לעז"נ, חרא רזה מבואר להריא בתוספתא פ"ג דפרה אמתניתין התם מ"ב מביאין זכר של רחלים וכו' ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו, תני עלה בתוספתא באו לשער היוצא מעזרת נשים לחיל וקולילת של אבן היו קבועין בכותל מעליית של עזרת נשים וכו', מעשים כאלו עשו כשעלו מן הנולה עכ"ל והביאה הר"ש בפירושו כמשנה שם ופירושה שהניח הכתלים של עזרת נשים ולא נחרבו, וגם הר"מ ז"ל בפירושו הביאה בקוצר, ולהכי לא הביא הרמב"ם ז"ל כחיבורו כפ"ב מפרה ה"ג כלשון המשנה, לפי שע"פ התוספתא לא עשו זה אלא כשעלו מן הנולה וא"כ מבואר בדברי התוספתא שהיו כתלים לעזרת נשים עוד בבית הראשון (הרמב"ם ז"ל שם כתב וז"ל, ובפתח העזרה היה מתוקן קלל של אפר, ולא פירש באיזה עזרה, אבל סתמא בפירושו דאעזרת נשים קאי וכמ"ש שם הר"ש והרא"ש שהרי כתב בספ"ג שם זה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע, וא"כ בחיל היה מוצנע וממנו לקחו לטהר הכהן השורף את הפרה (עיין ביאורי הגר"א בתוספתא ספ"ג דפרה) ובחיל פי' בכותל העזרת נשים לצד חוץ סמוך לשער)

ועיין בסתים צ"ב דא"ר יוחנן מאי החצר החדשה, שחדשו בו דברים ואמרו אל יכנס טבול יום במחנה לזיה ועיין תוספות שם דאעזרת נשים קאי כמו ששינו בפ"א דכלים, עז"נ מקורשת ממנה שאין טבול יום נכנס לשם ע"ש וכן יתזקאל קורא לה החצר התיצונה וכדאיתא במדות פ"ב מ"ה עזרת הנשים וכו' ור' לשכות היו וכו' שנאמר ויוציאני אל החצר התיצונה וכיון שיש לה שם חצר לעצמה היכן מצינו חצר בלא מחיצות וכיון דגם נמי יהושפט קורא לה חצר לעצמו חלוק מהר הבית שהרי בהר הבית היה עומד דכתיב התם (דה"ב כ') ויעמד יהושפט ונו בית ה' לפני החצר החדשה, ובית ה' ע"כ פירושו הר הבית שהיה ג"כ מקורה לפמ"ש הרמב"ם רפ"ק מבהב"ח ואמר שעמד לפני חצר החדשה ש"מ רהיה החצר חלוק מהר הבית לעצמו דהא אי אפשר לומר דקאי על חומת החיל ושעמד לפני החיל דא"כ גם החיל היה אסור לטבוי שהרי חרשו שם דברים על אותו החצר שעמד כנגדו וע"כ שכתיל היה עומד והעזרת נשים היה חלוק כמתיצה להיותו חצר לעצמו, ואם כן ע"כ שנעשה לו מחיצות, דאל"ה במה מינכר לעצמו, וכן הלשון דבריתא כסוכה נ"א האנשים מבפנים והנשים מבחוץ, משמע שהיו כותלים דאם לא כן ל"ש הלשון פנים וחוץ ולכן נ"ל כדור דמ"ש בפיה"מ להר"מ במדות שם פ"רש שחלקה היתה כלומר שהיתה פרוצה מאין חומה, הוסיף המעתיק כדיליה אלו התיבות, ואין חומה מקיף לה'

קנא את התורה שזכה בה על ידי עצמו, אבל כהן נעשה לכהן שזכה לזה על ידי זכות שנולד לאביו שהוא כהן והוא לו קנין רק מתנת אלקים, ואם יתחול על כבודו, מראה בזה שמזולזל בהמתנה שזכה בהכהונה מהקב"ה, לכן צריך להיות חזק וגם להתנאות ולהתפאר כי זכה להיות כהן בן אלעזר בן אהרן וכו' ועיין בתוספ' במס' יומא (דף ט') ע"ש ועיין באו"ח סי' קכ"ח דאסור להשתמש בכהן דהוי כמו מועל ונהנה מן הקודש ע"ש וקיי"ל כהן אינו יכול למחול על כבודו דהוי מועל בהקדש ומזה יש ללמוד רכש"כ דאסור לצער לכהן לא מטעם דאסור לצער לכל ישראל רק משום רמצינו במס' שבת (דף כ"ב) דאסור להרליק מנר לנר משום אכחשי מצוה ופירש"י דמחוי כמאן דשואב קצת מלחלוחית שמנו ע"ש, ומכש"כ לצער כהן וליטול ממנו כבוד וגם כריאות קצת ועיין במס' יומא (דף כ"ג ע"ב) דכהן יש בו קרושה ע"ש

ואם יש רשות לכהן למחול או משום פסידא לצדקה, עיין בט"ז באו"ח ס"ק ל"ה ס"ג ע"ש ובכ"ו איתא בשם ספר המנהיג וכתב דר"נ הביא ראייה מהא ולפ"ז גם רשות הכהן לא מהני ע"ש

ובזה ניחא מה שרבה ואכ"י הקפידו, יען שרבה היה כהן, ועיין בירושלמי מעשר שני פ"ה הלכה ה' שהיה כהן ע"ש ואכ"י היה גם כן כהן ועיין במס' תולין (דף קל"ג ע"א) ע"ש, וכיון שהיו כהנים, היו שניהם הצדיקים מחבבי מתנת הקב"ה שזכו להיות כהנים והיו מקפידים גם על התמידים שזולזלו ככבודם ומכש"כ יש ללמוד איד שהקפידו אם איזה איש זולזל ככבודם הכהונה ואם שאמרו תז"ל המתכבד בקלון של חבירו אין לו חלק לעולם הבא מכש"כ בכבוד של כהנים, ועיין בשד"ח אות כ' ע"ש

מנחם הכהן ריויקאוו,

רב ואב"ד בברוקלין

השער של עזרת נשים

במחברת "דגל ישראל" גליון 5, כתב הרה"ג ר' ישעי' הלוי נ"י הרב רווינעפענע על תמיהת המו"ל שתמה על חתפארת ישראל שכתב במדות פ"ב אות ל"ג שלא מצא מקור במשנה סוכה נ"א וכונתו דאיתא התם שער היוצא מזרה, וכתב הה"ג ר"י הנ"ל שזהו לפי שיטת רש"י דמפרש דאעזרת נשים קאי, וס"ל רעז"נ היתה מוקפת כתלים כמ"ש בפירוש מדות פ"ק ב' משנה ה', ואם כן בהכרח היה שער, אבל שיטת הרמב"ם בפיה"מ שם שכתב וענין חלקה היתה, שהיתה פרוצה ואין חומה מקיף לה וכו' ואחר התיקון הקיפיה בשקופים אטומים ע"ש וא"כ לא היה לה חומה וממילא ראין כאן שער וגם אחר התיקון לא הוזכר שעשו לה חומה ושער, וכ"מ מרמב"ם פ"ה מבית הבחירה שלעז"נ לא היה שער, ואם כן לפי פירושו שער המזרח הנוכר במשנה דסוכה הוא שער הר הבית, — אלו דברי הרב הכותב שליט"א

צו צוויי דאלער יעדערער הרב ראבראזינסקי מרת קארש, צו 1 דאלער יעדערער
 בון שטאדט שאמאקין, פא על ידי הרב ר' שרגא פייוועל גרינשטיין בון מר א ליאכאוויץ 8 דאלער, מר יוסף שוויידעל 8 דאלער, ב בערנשטיין און י שווייצעל צו צוויי דאלער מר גורמאן, מר הערימאן מר סיימאן, מר קאפין, מר לאן, רעו פ כהן שו"ב, הרב גרינשטיין, צו 1 דאלער יעדערער

אלע רבנים וכנהיגי הקהילות ווערען געבעטען צו קלייבען נדבות כאר דיעזען הייליגען פאָנר מיר וואַלטען געקענט ועהר פיעל באמת גרויסע זאכען אויפגעהן לטובת העונות בכרי אָבער צו ערפילען די גרויסע אויפגאבע ריכטיג דאָרף מען האָבען נעלט און עס איז דאָרום ווייניגענשווערטה אַז יעדערער זאָל צו ליגען אַ האַנד צו רעם תקנת עגונות באַנר אלע נדבות וועלען פאַרעפּענטליכט ווערען אין „דגל ישראל“

שיקט אייערע נדבות אויף דיעזען אָרדעס:

FEDERATION OF ORTHODOX RABBIS

198 E Broadway

New York, N Y

**צו אונזערע סובסקרייבער!
 לייענט דאָס אויפּמערקזאָם**

מיר האָבען אייד שוין געמאַלדען בעפאָר, אַז די פּאַסטאָכים האָט אונז באַוויליגט אַ ספּעציעלע פּרוויליגונג — אַ ביליגע רייט כאַר אַרויסשיקען די צייטונג ווען מיר האָבען די פּרוויליגונג געקראָגען האָבען מיר באַדאַרפט צושטעלען אַ רשימה פון אונזערע ב אַ צ אַ ה אַ ל ט ע סובסקרייבער

די פּאַסט אָפּיס פּאָרערט, אַז יעדער סובסקרייבער זאָל באַצאָהלען זיין סובסקריפּשאַן פּרייז אין פּאַראַויס, דאָס איז דער געזעץ לעצטענס איז מען געקומען אונטערזוכען אונזערע ביכער און האָבען אויסגעפונען, אַז אַ גרויסע צאָהל פון אונזערע סובסקרייבער האָבען נאָך נישט אָפּ געצאָלט, האָבען זיי געוואַלט צונעהמען ביי אונז די פּריי וויליגונג און מיר האָבען זיך ביי זיי אָפּגעבעטען אויף אַ קורצער צייט, ביז מיר וועלען איינקאַלעקטען די סובס קריפּשאַן געלדער

מיר ווענרען זיך דאָרום צו אייד ליעבע לעזער, אויב איהר האָט נאָך נישט אָפּגעצאָהלט פאַר אייער סובסקריפּשאַן שאַן שיקט גלייך אַריין אייער טשעק, כּדי מיר זאָלען ניט אַנווערען אונזער פּרוויליגונג אין פּאַסט אָפּיס די טעג וועט איהר קריגען אַ ביל, וויפּיעל עס קומט פון אייד אויב איהר זייט נישט פּאַראַינטערעסירט און ווילט נישט קריגען אונזער זשורנאַל, בעטען מיר אייד, שרייבט אונז גלייך, וועלען מיר אויפהערען אייד צו שיקען רעם „דגל ישראל“ און איהר וועט אונז נישט גרעם זיין הוצאות חנם

מיט אַכטונג
 די פּערזאָנאַל טונג

לפרש מ"ש שהיתה פרוצה, אבל הרמב"ם ז"ל שכתב שהיתה פרוצה כוון לפי הערוך בערך גוטטר שכתב פי' חלקה כמו נבעה, ונראה כאותו שהיה עשוי סמוך לכותלי עזרת נשים סביב נבעה נבזה מעט, ועליה עמדו הנשים בשמחת בית השואבה והיו באין לירי קלות ראש, שהיו נכנסין בין האנשים ע"ש, והיינו לפי שהיה פרוץ בין הגבעה לבין מעמד האנשים, וזה ג"כ כוונת הרמב"ם ז"ל שהיה מקום עמידת הנשים פרוצה והקיפו אותה בשקופים אטומים, כלומר שעשו כמין מעלות בכותל וסיבכו אותם בכותל רק עם חלונות שקופים אטומים, שהיו הנשים יכולות לראות ררך החלונות הללו ומוכרח לפרש כן ברעת הרמב"ם שהרי במשנה איתא הלשון והקיפוה חצוצרה והר"מ בפ"ג מ"ו מפרש מלת חצוצרה בנין בולט מהכותל, וע"כ כמ"ש שהוסיפו לעשות בנין בולט מכותל עז"נ וכו חלונות

ובעיקר תמיהת בעל תפארת ישראל ז"ל שלא הוזכר במשנה השער של עזרת נשים, הרבר פשוט לפי שלא הי לו ענין להזכירו דכל השערים שהזכיר הוא משום דבר שנתחדש בו, דוק ותשכת, אבל שער עזרת נשים הוא דבר המובן ממילא, כיון דהי' עזרה בפ"ע מובן שהיה לה חומה סביב ומילא רהיה לה שער אחד בצד מזרח לכניסה ויציאה

ועיין רע"ב מרות פ"ב מ"ה שהביא פי' הרמב"ם וחלקה פרוצה שלא היתה מוקפת חומה, ובפרה פ"ג מ"ג כתב בפשיטות רפתח עזרה היינו פתח עזרת נשים ואמנם במה שנראה מהרמב"ם בפ"ה מכהב"ח שלא הזכיר רק חומת עזרת ישראל וחומת החיל, באדתי בזה באדיבות במס"א

מענדל חיים לאנדא,

חונה לע"ע ברעטראַיט

לתקנות עגונות

נאך רעם ווי עס איז ביי דער קאָנווענשאַן פון „דגל הרבנים“ ו„כנסת הרבנים“ געמאַכט געוואָרען אַן אָפּיעל פאַר רעם „תקנת עגונות פּאָנר“, וועלכער וועט געברויכט ווערען אויסשליסליך צו ראַטעווען די פּיעלע עגונות וועלכע האָבען זיך געווענדעט צו דער לשכה לתקנת עגונות, דורך פּיעלע רבנים אין פּוילען, זענען דערווילע אַריינגעקומען נדבות פון פּאָלענדישע פּערזאָנען י הרב באַרישאַנסקי, הרב מ'פון הרב הורוויץ, הרב ר"מ ליפּשיץ מפּוילאָדעלפּיא, הרב הורוויץ מ'באַסטאַן, הרב דר שאַפּירא, הרב ר"י מענרעלסאָן מ'נאַראַק, הרב מאַאושווויץ מ'בראַנקס, הרב אַראַמס מוויילקעס באַר, הרב קליין מ'ניו בראַנזוויק, הרב קליוואַנסקי מ'ברוקלין, הרב גוטמאַן, הרב פּאַנאַרעלסקי, צו 5 דאלער יעדערער הרב קעלמער, הרב ש גאַלדין, הרב ר"מ שאַפּירא, הרב גראַסביין, הרב טענענבוים, צו דריי דאלער יעדערער הרב רובינעס, הרב ניומאַן, הרב ליבין, הרב בוסקיס, הרב פּאַקשיווע, הרב סוכו, הרב יוסף ליוואי, הרב מאַראַקאוויץ

ברכת אהובים

פון אונזער טיעפעסטען הארצען באגריסען מיר, ראם אנקומען פון דער פאמיליע, פון הרב הגאון חברנו הרב ר' ישראל טווערסקי שליט"א

השי"ת זאל איהם העלפען ראם מיט דעם אני קומען פון זיין בני בית, זאל זיין נאמען נתגדל ונתפשט ווערען

דגל הרבנים דאמעריקא

ברכת מזל טוב לבבית

להרב הגאון מהר"י איסקאליסקי וזוגתו הרבנית תחיה לנשואי בתו את בחירת לכה יזכו לראות בהם רוב נחת ושמש ההצלחה על ראשם, כשאיתכם ורצונם ורצון מברכם.

דוד צוועבנער, שו"ב

ברכת מזל טוב

להכיפה המהוללה חנה אסתר איסקאליסקי ולהחתן דר צבי הירש גאלדין יהי רצון שזיווגם יעלה לרצון

דוד ווערניק, שו"ב

ברכה מרחוק

הנני מברך בברכת מזל טוב את נכרת אחותי חנה אסתר עם ב"ג דר צבי הירש גאלדין יזכו לרב טוב ואריכות ימים.

כברכת דורם.

מרדכי מאלין,

שיקאגא אילל

ברכה לבבית

די בית הכנסת אנשי ביאליסטאק באגריסט מורנו ורבנו ר' יעקב איסקאליסקי שליט"א, און גיט א ברכת מז"ט צו אונזער רב הרב הגאון צו דער חתונה פון זיין טאכטער חנה אסתר

עב"ג הנעלה והנכבד

דר. צבי הירש גאלדין

השי"ת זאל געבען, אז ער זאל זעהן פיעל נחת פון זיי

מאקס בארט, פרעזידענט

משה פינקעלשטיין ווייס-פרעזידענט

ברכה מקרב לב

להר"ר צבי הירש גאלדין ורעיתו הנעימה חנה אסתר, בת הרב ר' יעקב איסקאליסקי

יצחק זינגער,

היזעלמאן, פא

גדא טבא

להזוג הנחמד והנעים דר צבי הירש גאלדין עם רעיתו החכימה חנה אסתר יהי רצון שתזכו לבנות ביתכם בהררי ציון וירושלים

נחמה תדוזהב,

לאם אנגעלעס, קאל

לרבנים, מטיפים און כלי קודש!

ספר הזהב בפניני התלמוד

געקליבענע פעריל פון תלמוד, מדרש און אנדערע הונדערט ספרים אין העברעאיש, איריש און ענגליש גרויסען פארמאט, פראכט געבונדען

פרייז, אנשטאט 3 דאלער בלויז \$2.50

זיך ווערען צו.

RABBI WILLIAM SCHOSTAK

2654 Leslie Ave.

Detroit, Mich